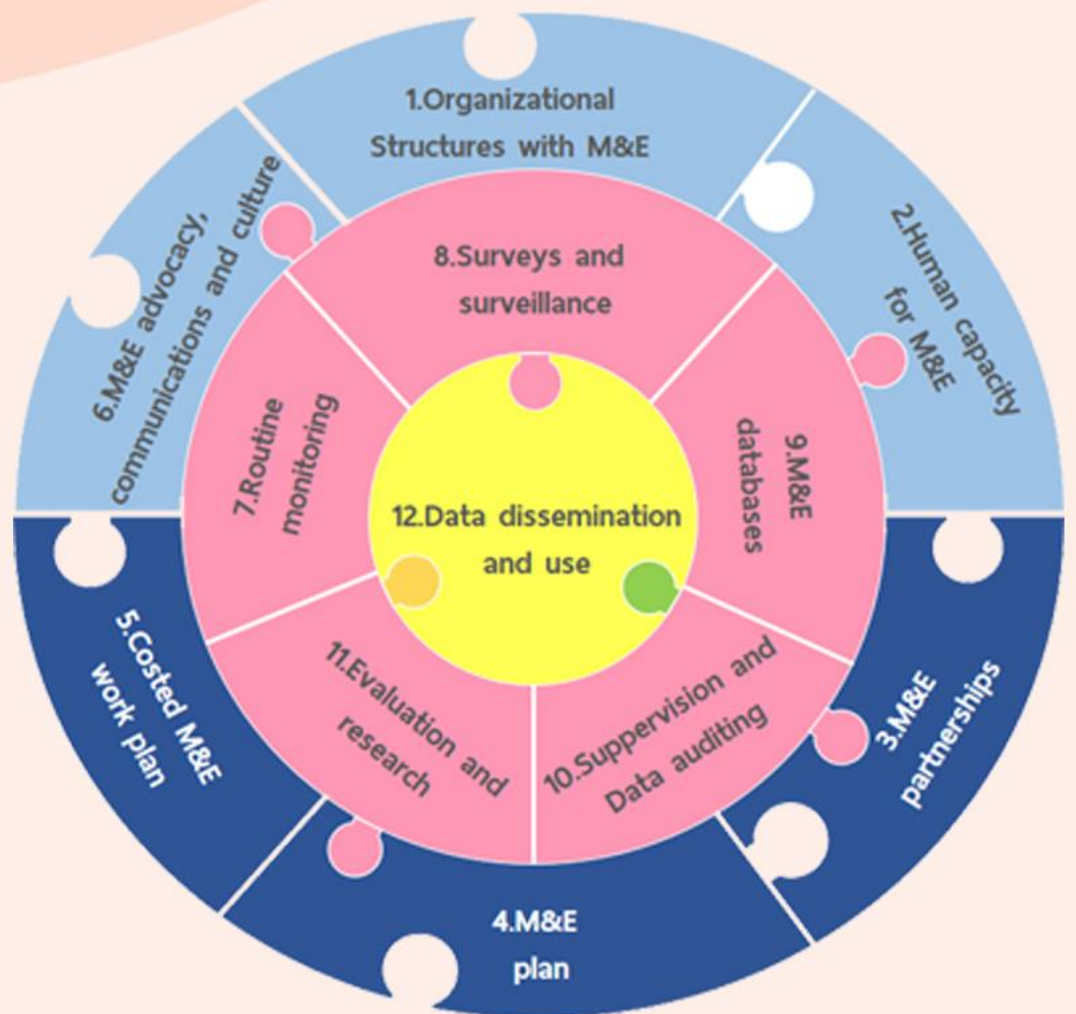

คู่มือการใช้เครื่องมือประเมินระบบติดตาม และประเมินผลในระดับพื้นที่ (ตามแนวคิด 12 องค์ประกอบของ UNAIDS)

คู่มือการใช้เครื่องมือประเมินระบบติดตาม
และประเมินผลในระดับพื้นที่
(ตามแนวคิด 12 องค์ประกอบ ของ UNAIDS)

เอกสารประกอบการอบรมเชิงปฏิบัติการการประเมินและ
พัฒนาระบบติดตามและประเมินผลในระดับพื้นที่
วันที่ 25 ตุลาคม 2559
ณ โรงแรมนารายณ์ กรุงเทพฯ

โดย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เพ็ญพักตร์ อุทิศ

สนับสนุนโดย

ศูนย์อำนวยการบริหารจัดการปัญหาเอดส์แห่งชาติ

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญ	ข
วัตถุประสงค์ของคู่มือ	๑
ขอบเขตเนื้อหาในคู่มือ	1
กลุ่มเป้าหมายผู้ใช้คู่มือ	2
ประโยชน์ของคู่มือ	2
ส่วนที่ 1 ความสำคัญของการประเมินตนเอง ในวงจรการวางแผน และดำเนินงานด้าน M & E	3-5
ส่วนที่ 2 การเตรียมการเพื่อประเมินระบบ M & E ของตนเอง	6-8
ส่วนที่ 3 ขั้นตอนการประเมินระบบ M & E ของตนเอง รวมถึงการใช้ เครื่องมือประเมินทั้ง 12 องค์กรประกอบ	9-18
ส่วนที่ 4 ขั้นตอนการจัดลำดับความสำคัญของการดำเนินการเพื่อพัฒนาระบบ M & E รวมถึงการติดตามกำกับความก้าวหน้าของการพัฒนาระบบ M & E	19-21
รายการอ้างอิง	22
ภาคผนวก	23

คู่มือการใช้เครื่องมือประเมินระบบติดตามและประเมินผลในระดับพื้นที่ (ตามแนวคิด 12 องค์ประกอบ ของ UNAIDS)

วัตถุประสงค์ของคู่มือ

คู่มือเล่มนี้มีวัตถุประสงค์ในการสนับสนุนให้หน่วยงานในระดับต่างๆ ที่ทำงานด้านเอดส์ เห็นถึงความสำคัญของการพัฒนาระบบ M & E ด้วยการประเมินระบบที่มีอยู่เดิมของตนเองเพื่อค้นหาช่องว่างและวางแผนพัฒนาให้เกิดระบบ M & E ที่มีประสิทธิภาพ ดังนั้น คู่มือเล่มนี้จึงมุ่งให้ข้อมูลและแนวทางเกี่ยวกับการเตรียมการและการดำเนินงานเพื่อประเมินระบบการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานเอดส์ ตามแนวคิด 12 องค์ประกอบหลักของ UNAIDS (2008) โดยกล่าวถึงความหมาย คำอธิบาย และเป้าหมายหลัก ของแต่ละองค์ประกอบ รวมถึงการใช้เครื่องมือประเมินทั้ง 12 องค์ประกอบ (the 12 Components Monitoring and Evaluation System Strengthening Tool) (Geneva: UNAIDS, 2009a) เพื่อให้หน่วยงานสามารถประเมินระบบ M & E ที่มีอยู่เดิมของตนเองได้อย่างครอบคลุมและประสบความสำเร็จ นอกจากนี้ยังกล่าวถึงขั้นตอนสำคัญที่ควรดำเนินการหลังจากมีการประเมินระบบ M & E อันจะนำไปสู่การดำเนินการพัฒนาเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่ระบบ M & E สำหรับการดำเนินงานเอดส์ต่อไป

ขอบเขตเนื้อหาในคู่มือ

คู่มือเล่มนี้มีเนื้อหาที่ครอบคลุมถึงภาพรวมของกระบวนการประเมินตนเอง รวมถึงกิจกรรมหลักและหัวใจสำคัญในแต่ละขั้นตอน โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็น 4 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ความสำคัญของการประเมินตนเอง ในวงจรการวางแผนและดำเนินงานด้าน M & E

ส่วนที่ 2 การเตรียมการเพื่อประเมินระบบ M & E ของตนเอง

ส่วนที่ 3 ขั้นตอนการประเมินระบบ M & E ของตนเอง รวมถึงการใช้เครื่องมือประเมินทั้ง 12 องค์ประกอบ (the 12 Components Monitoring and Evaluation System Strengthening Tool)

ส่วนที่ 4 ขั้นตอนการจัดลำดับความสำคัญของการดำเนินการเพื่อพัฒนาระบบ M & E รวมถึงการติดตามกำกับความก้าวหน้าของการพัฒนาระบบ M & E

กลุ่มเป้าหมายผู้คู่มือ

คู่มือเล่มนี้จัดทำขึ้นสำหรับผู้รับผิดชอบการดำเนินงานติดตามและประเมินผลด้านเอดส์ ในระดับจังหวัด และระดับเขต ทั้งบุคลากรในภาครัฐ รวมถึงภาคีเครือข่ายการทำงานที่เกี่ยวข้องในแต่ละระดับ

ประโยชน์ของคู่มือ

คู่มือเล่มนี้สามารถใช้ประโยชน์สำหรับเป็นกรอบหรือแนวทางในการวางแผนประเมินระบบ M&E อีกทั้งยังใช้สำหรับสร้างความเข้าใจร่วมกันระหว่างภาคีเครือข่ายการทำงานด้านเอดส์ในระดับจังหวัด และระดับเขต ถึงความสำคัญของการพัฒนาระบบ M&E ให้มีประสิทธิภาพ ด้วยการประเมินและค้นหาช่องว่างจากระบบเดิมที่มีอยู่ของตนเอง นอกจากนี้ยังสามารถใช้คู่มือเล่มนี้สำหรับติดตามและตรวจสอบว่าได้ดำเนินการบริหารจัดการเพื่อประเมินระบบ M&E ของตนเองอย่างครบถ้วนในทุกขั้นตอนตามกระบวนการหรือไม่เพียงใด

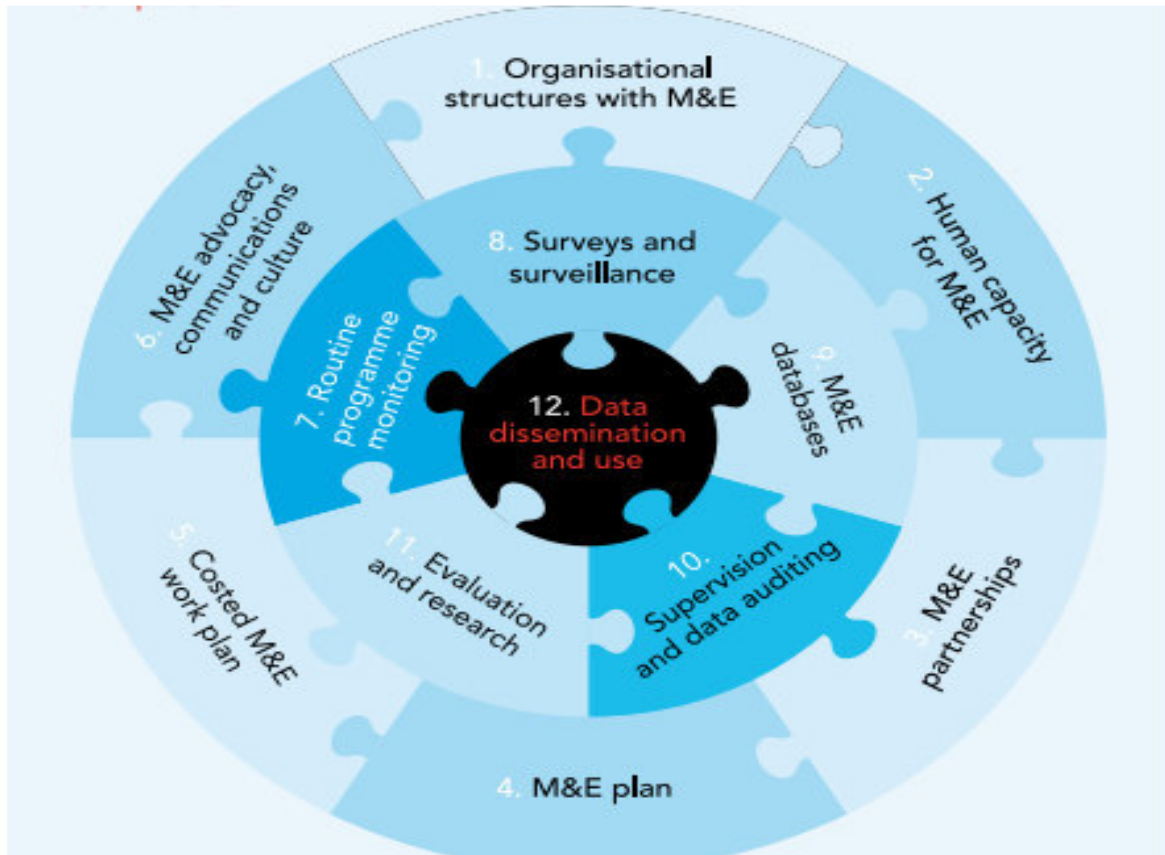
ส่วนที่ 1

ความสำคัญของการประเมินตนเอง ในวงจรการวางแผนและดำเนินงานด้าน M & E

UNAIDS (2009 a) ได้เสนอแนวกรอบแนวคิดในการพัฒนาระบบการติดตามประเมินผล (Monitoring and Evaluation_M & E) ว่าประกอบด้วยองค์ประกอบที่สำคัญ 12 ประการ ที่จะทำให้เกิดระบบการติดตามประเมินผลงานด้านเอดส์ที่ได้มาตรฐานและมีประสิทธิภาพ (Functional HIV M&E System) อันจะนำไปสู่การได้มาซึ่งข้อมูลเชิงกลยุทธ์ (Strategic Information_SI) ซึ่งหมายถึง ข้อมูลเฉพาะที่มีความสำคัญสำหรับนำมาใช้ประโยชน์ในการกำหนดกลยุทธ์ของการดำเนินงานโครงการได้อย่างจริงจัง โดยประโยชน์ที่สำคัญหลักๆ ของข้อมูลที่ได้จากระบบการติดตามประเมินผลดังกล่าว มีดังนี้

- 1) ชี้แนะการวางแผน การประสานงาน และการดำเนินงานด้านเอชไอวี/เอดส์
- 2) ประเมินประสิทธิผลของโปรแกรม และชี้แนะสิ่งที่โปรแกรมควรปรับปรุง
- 3) สร้างความมั่นใจแก่ผู้ติดเชื้อเอชไอวี/ผู้ป่วยโรคเอดส์ และผู้ได้รับผลกระทบ รวมถึงผู้ให้การสนับสนุนทุน/ทรัพยากร ถึงความรับผิดชอบในการดำเนินงานของโปรแกรม (accountability)

โดย 12 องค์ประกอบ ที่จะกล่าวถึงต่อไปนี้นอกจากจะสะท้อนระบบการติดตามประเมินผลที่มีความเชื่อมโยงอย่างหลายภาคส่วนแล้ว ยังกล่าวถึงเป้าหมายของการปฏิบัติงานและผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นหากแต่ละองค์ประกอบนั้นสามารถทำหน้าที่ได้เป็นอย่างดี ดังรูปที่ 1

รูปที่ 1 องค์ประกอบ 12 ประการของระบบการติดตามประเมินผลด้านเอชไอวี/เอดส์ตามแนวคิด ของ UNAIDS (2009 a)

จากรูปที่ 1 องค์ประกอบทั้ง 12 ประการสามารถจำแนกออกเป็น 3 กลุ่ม แสดงด้วยลักษณะของวงแหวน 3 วง โดยในแต่ละวงประกอบด้วยองค์ประกอบที่มีความสอดคล้องเชื่อมโยงกัน ดังนี้

1) วงแหวนวงรอบนอก (The outer ring) แสดงสิ่งจำเป็นพื้นฐานในการพัฒนา ปรับปรุง และความยั่งยืน ของระบบ M & E อันประกอบด้วยองค์ประกอบที่ 1 – 6 ได้แก่ โครงสร้าง ทรัพยากรบุคคล การเป็นภาคีความร่วมมือ การวางแผนงานรวมถึงแผนปฏิบัติงาน และการสื่อสาร/การผลักดันนโยบาย/การสร้างวัฒนธรรม เกี่ยวกับ M & E

2) วงแหวนวงกลาง (The middle ring) แสดงถึงกลไกที่เกี่ยวกับข้อมูล ทั้งการรวบรวม การตรวจสอบความถูกต้อง และการวิเคราะห์ อันประกอบด้วยองค์ประกอบที่ 7 – 11

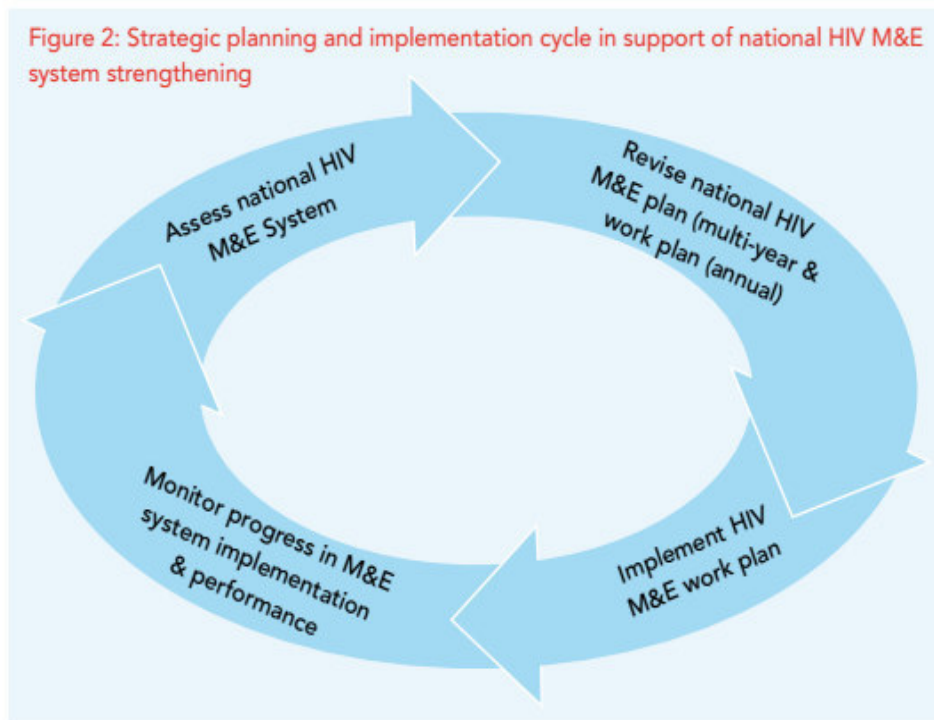
3) วงแหวนวงในสุด (The centre) คือ องค์ประกอบที่ 12 ซึ่งแสดงถึงการใช้ข้อมูลในการตัดสินใจเชิงกลยุทธ์ อันถือเป็นเป้าหมายหลักของระบบการติดตามประเมินผล

การประเมินระบบ M & E ของการดำเนินงานเอดส์ (HIV M&E assessment) มีความสำคัญอย่างไร

การประเมินระบบ M & E ของการดำเนินงานเอดส์ ถือเป็นกิจกรรมการวิจัยของตนเองของหน่วยงานรวมถึงภาคีเครือข่ายที่ทำงานด้านเอดส์ ในการค้นหาจุดแข็งและจุดอ่อนของระบบการติดตามและประเมินผลที่มีอยู่ในปัจจุบัน ทั้งนี้เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการประเมินตนเองไปสู่การวางแผนพัฒนาและดำเนินการรักษาจุดแข็งและปรับปรุงจุดอ่อนที่พบโดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน อันจะนำไปสู่การเกิดระบบการติดตามและประเมินผลที่มีประสิทธิภาพ และการได้มาซึ่งข้อมูลเชิงกลยุทธ์ (Strategic Information_SI) เพื่อปรับปรุงแผนงาน โครงการ และการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเอดส์ได้อย่างมีประสิทธิภาพตามยุทธศาสตร์เอดส์ชาติในการยุติปัญหาเอดส์ ต่อไป

ควรประเมินระบบ M & E เมื่อใด

โดยทั่วไปการประเมินและวางแผนระบบการติดตามและประเมินผล (M&E system Assessment and planning) ถือเป็นองค์ประกอบหนึ่งในวงจรการวางแผนยุทธศาสตร์และการดำเนินงานเพื่อการติดตามและประเมินผลด้านเอดส์ (the strategic planning and implementation cycle) ดังภาพที่ 2 ดังนั้น การดำเนินการในเรื่องนี้ถือเป็นขั้นตอนแรกๆ ของการพัฒนากระบวนการติดตามประเมินผลให้เข้มแข็งและมีประสิทธิภาพ โดยอาจมีการประเมินภาพรวมทั้ง 12 องค์ประกอบทุก 2-3 ปี และประเมินองค์ประกอบย่อยในเชิงลึกเป็นระยะๆ ตามความจำเป็นเพื่อติดตามและกำกับความก้าวหน้าในการพัฒนา

ส่วนที่ 2

การเตรียมการเพื่อประเมินระบบ M & E ของตนเอง

ความเป็นมาและความสำคัญ

การพัฒนาระบบข้อมูลเชิงยุทธศาสตร์ และระบบการติดตามและประเมินผล ภายใต้ยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหาเอดส์ พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๙ จำเป็นต้องมีการดำเนินการไปพร้อมๆ กัน ทั้งในระดับประเทศ ระดับเขต และระดับจังหวัด ซึ่งที่ผ่านมาการพัฒนาระบบการติดตามและประเมินผลในระดับประเทศมีความก้าวหน้าในระดับหนึ่ง แต่การพัฒนาระบบการติดตามและประเมินผลในระดับพื้นที่ ยังต้องการการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นในปี พ.ศ. ๒๕๕๘-๒๕๕๙ ศูนย์อำนวยการบริหารจัดการปัญหาเอดส์แห่งชาติ จึงวางแผนการพัฒนาระบบและกลไกการติดตามและประเมินผล การป้องกันและแก้ไขปัญหาเอดส์ ระดับพื้นที่ ตั้งแต่ระดับเขต และจังหวัด โดยใช้แนวคิดการพัฒนาระบบติดตามและประเมินผล ด้วยเครื่องมือ ๑๒ องค์ประกอบของ UNAIDS ซึ่งได้รับการยอมรับว่าเป็นองค์ประกอบที่นำไปสู่ระบบการติดตามและประเมินผลที่มีประสิทธิภาพ อีกทั้งยังถูกกำหนดให้เป็นกลยุทธ์หนึ่งภายใต้ยุทธศาสตร์การดำเนินงาน ปี พ.ศ. ๒๕๕๙-๒๕๖๓ ของกรมควบคุมโรค

อนึ่ง กรอบแนวคิดในการพัฒนาระบบการติดตามและประเมินผล (Monitoring and Evaluation: M & E) ซึ่งเสนอโดย UNAIDS (2009) จะมีองค์ประกอบหลัก 12 ประการที่มีความเชื่อมโยงกัน และมีความสำคัญสำหรับการพัฒนาระบบการติดตามประเมินผลการดำเนินงานด้านเอดส์ที่ได้มาตรฐานและมีประสิทธิภาพ อันจะนำไปสู่การได้มาซึ่งข้อมูลเชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Information: SI) อันหมายถึง ข้อมูลที่มีความจำเป็นและเพียงพอ สำหรับการนำมาใช้ประกอบการตัดสินใจในการกำหนดกลยุทธ์ในการวางแผน รวมถึงการปรับปรุงการดำเนินงาน ได้อย่างแท้จริง โดยเป็นข้อมูลที่มีลักษณะสำคัญ 3 ประการ ได้แก่ 1) ข้อมูลที่ทำให้รู้ถึงสถานการณ์ (know epidemic) ทั้งทางด้านระบาดวิทยา และสถานการณ์ทางด้านสังคม รวมถึงข้อมูลประชากร ที่ทำให้รู้ถึงขนาดและความรุนแรงของการแพร่ระบาดเอชไอวี 2) ข้อมูลที่ทำให้รู้ถึงการดำเนินงาน (know response) ที่บ่งชี้ถึงประสิทธิผลของการดำเนินงาน และ 3) ข้อมูลที่ทำให้รู้ถึงการลงทุนในการดำเนินงานด้านเอชไอวี (Know investment) เพื่อสร้างความมั่นใจให้กับผู้ให้การสนับสนุนทุน/ทรัพยากร ดังนั้น หากมีการพัฒนาระบบการติดตามและประเมินผลในทุกระดับให้ได้ตามมาตรฐาน จะทำให้ได้ข้อมูลเชิงยุทธศาสตร์ที่มีคุณภาพซึ่งสามารถนำไปใช้วางแผนการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเอดส์ได้อย่างสอดคล้องกับประเด็นปัญหา และดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ อันจะนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายการยุติปัญหาเอดส์ของประเทศไทยได้ในที่สุด

ในการสนับสนุนให้หน่วยงานในพื้นที่ ทั้งในระดับเขตและจังหวัด ได้พัฒนาให้เกิดระบบการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเอดส์เอดส์ที่มีประสิทธิภาพ จนทำให้พื้นที่มีและใช้ข้อมูลเชิงยุทธศาสตร์สำหรับการตัดสินใจเพื่อวางแผน ในการกำหนดประชากรกลุ่มเป้าหมาย พื้นที่ และกลยุทธ์ในการดำเนินงาน เพื่อยุติปัญหาเอดส์ในพื้นที่ได้ตามเป้าหมายที่วางไว้นั้น ในเบื้องต้น จำเป็นต้องให้หน่วยงานทั้งสองระดับ ได้มีการประเมินตนเอง โดยใช้เครื่องมือประเมินระบบการติดตามและประเมินผลการ

ป้องกันและแก้ไขปัญหาเอดส์ (ตามแนวคิด 12 องค์ประกอบ ของ UNAIDS) ที่พัฒนาขึ้น ด้วยการปรับปรุง จากเครื่องมือของ UNAIDS (2009) ให้เหมาะสมกับบริบทการทำงานในประเทศไทย และเป็นเครื่องมือที่ได้รับความเห็นชอบจากผู้เกี่ยวข้องในระดับประเทศและระดับเขตแล้ว ทั้งนี้เพื่อให้หน่วยงานทั้งสองระดับ ได้มีการ ทบทวนหาช่องว่างสำหรับการพัฒนาตนเอง และวางแผนพัฒนาระบบการติดตามและประเมินผลการ ดำเนินงานเอดส์ ที่เหมาะสมกับบริบทและความพร้อมของตนเอง ต่อไป

วัตถุประสงค์

เพื่อให้หน่วยงานในระดับเขต และระดับจังหวัด

๑. ประเมินสถานะ และค้นหาช่องว่างของระบบการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานเอดส์ ของตนเอง โดยใช้ “เครื่องมือประเมินระบบการติดตามและประเมินผลการป้องกันและแก้ไขปัญหาเอดส์ ตาม แนวคิด 12 องค์ประกอบของ UNAIDS”

๒. วางแผนและพัฒนาระบบการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานเอดส์ ซึ่งสอดคล้องกับ ช่องว่างของการพัฒนาที่ค้นพบ รวมถึงมีความเหมาะสมกับบริบทและความพร้อมของตนเอง

ขั้นตอนการเตรียมการเพื่อความสำเร็จในการประเมินระบบ M&E ของตนเอง

การเตรียมการเพื่อให้สามารถดำเนินการประเมินระบบ M&E ของตนเองได้อย่างประสบความสำเร็จ ควรดำเนินการตามขั้นตอน ต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ ๑ การทบทวนรายชื่อผู้เกี่ยวข้อง/ภาคีเครือข่าย การดำเนินงานติดตามและประเมินผลด้าน เอดส์ในพื้นที่ ทั้งนี้เพื่อเชิญผู้เกี่ยวข้องดังกล่าวมาประชุมหารือและสร้างความเห็นชอบร่วมกันเกี่ยวกับการ ประเมินระบบ M&E ใน ๓ ประเด็นหลัก ได้แก่ ๑) วัตถุประสงค์และเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินระบบ M&E ๒) บทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของแต่ละหน่วยงาน/องค์กรในภาคีการทำงาน และ ๓) ผลผลิตที่เกิดขึ้นจาก การประเมินและการติดตามความก้าวหน้าของแผนพัฒนาระบบ M&E ขั้นตอนนีถือเป็นจุดตั้งต้นที่สำคัญของ ความสำเร็จในการประเมินระบบ M&E ดังนั้น จึงต้องเกิดจากความเห็นชอบร่วมกันของผู้เกี่ยวข้องทุกระดับ ได้แก่ ผู้บริหารองค์กร ผู้บริหารโครงการ และผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้อง

ขั้นตอนที่ ๒ การวางแผนกิจกรรมการประเมินระบบ M&E รวมถึงการจัดสรรงบประมาณเพื่อ ดำเนินการตามแผน

ขั้นตอนที่ ๓ กำหนดผู้ที่ทำหน้าที่เป็น facilitator ในการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อการประเมิน ระบบ M&E โดยเป็นผู้มีคุณสมบัติสำคัญคือมีความเชี่ยวชาญด้านการติดตามและประเมินผล และมีทักษะใน การสื่อสารเพื่อเอื้ออำนวยและสนับสนุนให้กิจกรรมนี้บรรลุวัตถุประสงค์

ขั้นตอนที่ ๔ กำหนดตารางการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อการประเมินระบบ M&E โดยควรใช้เวลา ที่เพียงพอสำหรับประเด็นสำคัญๆ ประกอบด้วย ๑) การสร้างแรงจูงใจให้เห็นความสำคัญของหลักการและ แนวคิดเบื้องต้นของการติดตามและประเมินผล และการประเมินระบบ M&E ของตนเอง ๒) การอภิปราย

ร่วมกันของสมาชิกเพื่อหาข้อสรุปเกี่ยวกับการประเมินจุดแข็งและจุดอ่อน/ช่องว่างในการพัฒนาตนเองในแต่ละองค์ประกอบ ทั้ง ๑๒ องค์ประกอบ และ ๓) การวางแผนพัฒนาระบบ M&E ด้วยการเสริมจุดแข็งและปิดช่องว่างของตนเอง

ขั้นตอนที่ ๕ การทบทวนข้อมูล/สารสนเทศเกี่ยวกับงานเอดส์ที่มีอยู่เดิม เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการประชุมเชิงปฏิบัติการในการประเมินระบบ M&E

ขั้นตอนที่ ๖ พัฒนาคู่มือการประเมินระบบ M&E เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องตรงกันสำหรับผู้ที่เกี่ยวข้อง

ขั้นตอนที่ ๗ การออกหนังสือเชิญผู้เกี่ยวข้องในระดับพื้นที่เข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อการประเมินระบบ M&E

ส่วนที่ 3

ขั้นตอนการประเมินระบบ M & E ของตนเอง รวมถึงการใช้เครื่องมือประเมินทั้ง 12 องค์ประกอบ

(the 12 Components Monitoring and Evaluation System Strengthening Tool)

แนวทางการดำเนินงานเพื่อการประเมินระบบ M & E

เนื่องจากแต่ละพื้นที่อาจมีความพร้อมในด้านต่างๆ ที่แตกต่างกัน ดังนั้น การดำเนินการเพื่อให้เกิดกิจกรรมการประเมินระบบ M & E สำหรับงานเอดส์ ทั้งในระดับเขตและระดับจังหวัด อาจเลือกใช้วิธีการหรือรูปแบบต่างๆ ที่เหมาะสมและเป็นไปได้สำหรับพื้นที่ ดังนี้

๑. สำนักงานควบคุมโรคแต่ละเขต ดำเนินการในรูปของคณะกรรมการ/คณะทำงาน ซึ่งประกอบด้วย การมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องในระดับเขต เช่น ผู้รับผิดชอบงานเอดส์ ผู้รับผิดชอบงานระบาดวิทยาด้านเอดส์ ผู้รับผิดชอบงานติดตามประเมินผลหรืองานแผนงานด้านเอดส์ ฯลฯ เป็นต้น เพื่อค้นหาช่องว่างในการพัฒนาระบบการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานเอดส์ของตนเองโดยใช้เครื่องมือ 12 องค์ประกอบ (เครื่องมือชุดที่ 1 และ 3) พร้อมวางแผนพัฒนาระบบการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานเอดส์ ซึ่งสอดคล้องกับช่องว่างของการพัฒนาที่ค้นพบ รวมถึงมีความเหมาะสมกับบริบทและความพร้อมของตนเอง

๒. สำนักงานควบคุมโรคแต่ละเขต ดำเนินการสนับสนุนให้จังหวัด ภายใต้แผนงานที่ได้รับการสนับสนุนจากกองทุนโลกด้านโรคเอดส์ และวัณโรค ในพื้นที่รับผิดชอบ รวมถึงจังหวัดอื่นๆ ที่มีความพร้อมเห็นความสำคัญในการพัฒนาระบบการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานเอดส์ และดำเนินการเพื่อค้นหาช่องว่างในการพัฒนาระบบการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานเอดส์ของตนเองโดยใช้เครื่องมือ 12 องค์ประกอบ (เครื่องมือชุดที่ 2 และ 3) พร้อมวางแผนพัฒนาระบบการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานเอดส์ ซึ่งสอดคล้องกับช่องว่างของการพัฒนาที่ค้นพบ รวมถึงมีความเหมาะสมกับบริบทและความพร้อมของตนเอง โดยการประเมินตนเอง และการวางแผนพัฒนาระบบการติดตามประเมินผลฯ **ให้ดำเนินการในรูปของคณะกรรมการ/คณะทำงาน** อันประกอบด้วย การมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องในระดับจังหวัด เช่น ทีมติดตามและประเมินผลระดับจังหวัด สำหรับพื้นที่ที่มีการดำเนินงานโครงการ กองทุนโลกด้านโรคเอดส์ วัณโรค นั้น ศบ.จอ. ได้กำหนดให้แต่ละจังหวัดจัดตั้งทีมติดตามและประเมินผลขึ้น โดยประกอบด้วยผู้เกี่ยวข้องประมาณ ๘ คน ได้แก่ ผู้รับผิดชอบงานเอดส์ ผู้รับผิดชอบงานข้อมูล ผู้รับผิดชอบงานระบาดวิทยา ผู้รับผิดชอบงานติดตามและประเมินผล ในระดับจังหวัด รวมถึงตัวแทนของโรงพยาบาล ตัวแทนขององค์กรภาคประชาสังคมที่เกี่ยวข้อง ฯลฯ เป็นต้น

ทั้งนี้การสนับสนุนให้จังหวัดในพื้นที่รับผิดชอบดำเนินการ ดังข้างต้น อาจเลือกใช้รูปแบบต่างๆ ตามความเหมาะสม ได้แก่

๑) ทีมของ สคร. ลงพื้นที่แต่ละจังหวัด โดยจัดตารางเวลาสำหรับกิจกรรมนี้ผนวก/แทรกเข้าไปในเวทีการประชุม หรือการเยี่ยมติดตามงานอื่นๆ (ทั้งนี้ ต้องมีเวลาที่เพียงพอในการสร้างความตระหนักถึง

ความสำคัญของการพัฒนาระบบการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานเอดส์ รวมถึงการทำความเข้าใจกับ รายละเอียดของแบบประเมิน และรายละเอียดของกระบวนการที่จะต้องดำเนินการ)

๒) จัดประชุมในหัวข้อนี้โดยเฉพาะ ด้วยการเชิญทีมติดตามและประเมินผลของทุกจังหวัดมา ประชุมร่วมกัน เพื่อดำเนินการประเมินตนเองในการประชุมนั้น

การใช้เครื่องมือประเมินระบบติดตามและประเมินผล 12 องค์ประกอบ (the 12 Components Monitoring and Evaluation System Strengthening Tool)

เครื่องมือประเมินระบบ M&E ของตนเอง ประกอบด้วย ๓ ชุด ดังนี้

ชุดที่ 1: แบบประเมินระบบการติดตามและประเมินผลการป้องกันและแก้ไขปัญหาเอดส์ โดยใช้ เครื่องมือ 12 องค์ประกอบ (สำหรับเขตประเมินตนเอง)

ชุดที่ 2: แบบประเมินระบบการติดตามและประเมินผลการป้องกันและแก้ไขปัญหาเอดส์ โดยใช้ เครื่องมือ 12 องค์ประกอบ (สำหรับจังหวัดประเมินตนเอง)

ชุดที่ ๓: รายการสำรวจข้อมูลที่ดำเนินการประจำ

โดยเครื่องมือทั้งสามชุดนี้มีรายละเอียดดังภาคผนวก

คำอธิบายเครื่องมือประเมินระบบติดตามและประเมินผล 12 องค์ประกอบ

เครื่องมือประเมินระบบติดตามและประเมินผล 12 องค์ประกอบ แต่ละองค์ประกอบมีความหมาย คำอธิบาย และเป้าหมายหลัก ดังตารางต่อไปนี้

ความหมาย	คำอธิบาย	เป้าหมายหลัก
องค์ประกอบที่ 1: โครงสร้างองค์กรและทรัพยากรบุคคล(Organizational Structures with HIV M&E Functions)		
หมายถึง การพัฒนาให้มีโครงสร้างองค์กรที่เอื้อต่อการดำเนินงาน M&E ได้อย่างจริงจัง รวมถึงการกำหนดให้มีบุคลากรหลักที่มีบทบาทหน้าที่รับผิดชอบงาน M&E อย่างเพียงพอ	การดำเนินงานติดตามประเมินผลในทุกระดับควรมีหน่วยติดตามและประเมินผล(M&E Unit) อยู่ในโครงสร้างขององค์กร (ควรพัฒนาต่อยอดจากโครงสร้างเดิมที่มีอยู่) โดยมีคำสั่งที่ชัดเจนเพื่อกำหนดบทบาทหน้าที่ให้หน่วยนี้มีอำนาจในการประสานให้เกิดกิจกรรมการดำเนินงาน M&E สามารถขอข้อมูลจากภาคีดำเนินงานทุกภาคส่วนได้ มีความเป็นอิสระในการรายงานข้อมูลที่เปิดเผยได้แก่ผู้เกี่ยวข้อง และได้รับการสนับสนุนตามลำดับชั้นในองค์กร โดยหน่วยนี้ควรมีบุคลากรผู้รับผิดชอบหลักซึ่งทุ่มเทในงาน M&E อย่างเพียงพอ อีกทั้งควรพัฒนาทรัพยากรด้านอื่นๆ ที่จำเป็นต่องาน M&E ไปพร้อมกัน อาทิ งบประมาณดำเนินการ โครงสร้างพื้นฐาน รวมถึงวัสดุและอุปกรณ์	สร้างและรักษาไว้ซึ่งเครือข่ายขององค์กรที่รับผิดชอบการติดตามประเมินผลด้านเอชไอวี/เอดส์ ในระดับต่างๆ
องค์ประกอบที่ 2: การพัฒนาศักยภาพบุคลากร (Human Capacity for HIV M & E)		
หมายถึง การเพิ่มและพัฒนาศักยภาพของบุคลากรให้มีความรู้และทักษะพื้นฐานด้าน M&E (เช่น หลักการ/แนวคิด และM&Eแผนงาน/โครงการ) รวมถึงทักษะที่จำเป็นอื่นๆ เพื่อให้สามารถดำเนินงานติดตามประเมินผลได้อย่างมีประสิทธิภาพ	การติดตามประเมินผลที่มีประสิทธิภาพไม่ใช่แค่มีจำนวนบุคลากรที่ทุ่มเทและเพียงพอเท่านั้น แต่บุคลากรเหล่านี้จำเป็นต้องมีความรู้และทักษะที่เหมาะสมกับงานด้วย ดังนั้น จึงต้องมีการพัฒนาและเพิ่มศักยภาพด้าน M & E ของบุคลากรอย่างหลากหลาย ทั้งโดยการฝึกอบรมอย่างเป็นทางการ การสอนระหว่างปฏิบัติงาน การสอนโดยพี่เลี้ยง/โค้ช และการพัฒนาทักษะที่เกี่ยวข้อง เช่น ภาวะผู้นำ การบริหารการเงิน การอำนวยความสะดวก การนิเทศงาน การสนับสนุน และการสื่อสาร	สร้างความมั่นใจว่าทรัพยากรบุคคลด้าน M&E ทุกระดับมีทักษะเพียงพอในการปฏิบัติงานติดตามประเมินผลด้านเอดส์ตามที่กำหนดไว้ในแผนงานและแผนปฏิบัติงานประจำปี

ความหมาย	คำอธิบาย	เป้าหมายหลัก
องค์ประกอบที่ 3: ความร่วมมือระหว่างภาคีในการวางแผน ประสานงาน และจัดการระบบ M & E (Partnership to Plan, Coordinate and Manage the HIV M&E System)		
<p>หมายถึง การสร้างและส่งเสริมความร่วมมือระหว่างภาคีที่ดำเนินงานด้านเอ็ดส์ในการวางแผน ประสานงาน และบริหารจัดการระบบ M&E โดยมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ</p>	<p>การทำงานร่วมกันของกลุ่มบุคคลผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในงานเอชไอวี/เอดส์เป็นสิ่งสำคัญ จึงจำเป็นต้องมีกระบวนการและกลไกในการสร้างและส่งเสริมความร่วมมือระหว่างภาคีต่างๆ ทุกภาคส่วน ในการวางแผน การประสานงาน และการบริหารจัดการระบบ M&E เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกันและดำเนินการไปในทิศทางเดียวกันอย่างบูรณาการ (เช่น มีแผนM&E เดียว ซึ่งมีผู้รับผิดชอบจากหลายองค์กร หรือ ดำเนินกิจกรรมM&Eร่วมกันโดยผู้แทนจากต่างองค์กร)</p>	<p>สร้างและคงไว้ซึ่งความร่วมมือระหว่างภาคีและ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้องกับการวางแผน และการบริหารจัดการระบบ M&E</p>
องค์ประกอบที่ 4: การจัดทำแผนงาน M & E (Consolidate Plan)		
<p>หมายถึง การจัดทำแผนงานบูรณาการ M&E ด้านเอ็ดส์ในระดับต่างๆ ที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การดำเนินงานของประเทศ</p>	<p>การติดตามและประเมินผลอย่างมีประสิทธิภาพจำเป็นต้องมีการจัดทำแผน M&E เพื่อให้สามารถดำเนินงานได้อย่างเป็นขั้นตอนและครบถ้วน โดยเป็นแผนแบบบูรณาการที่เกิดจากการพัฒนาร่วมกันของภาคีทำงาน/ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในงานเอชไอวี/เอดส์ในแต่ละระดับ เช่น ระดับประเทศ ระดับเขต หรือระดับจังหวัด เพื่อใช้เป็น road map ในการดำเนินงานได้อย่างครบถ้วนตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ โดยอาจทำเป็นแผนติดตามและประเมินผลทั้งระยะสั้นและระยะยาว ทั้งนี้หากเป็นแผนระยะยาว (เช่น แผน 3-5 ปี) ควรออกแบบให้ครอบคลุมการพัฒนาทั้ง 12 องค์ประกอบ และควรมีการทบทวนเป็นระยะๆ เพื่อปรับเปลี่ยนแผนให้สอดคล้องกับสภาพการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น</p>	<p>พัฒนาและปรับแผนงาน M&E ให้ทันสมัยอย่างสม่ำเสมอ ได้แก่ การกำหนดความต้องการด้านข้อมูล ตัวชี้วัด มาตรฐาน กระบวนการ และเครื่องมือรวบรวมข้อมูล รวมถึงบทบาทและความรับผิดชอบในการดำเนินงานระบบ M&E ด้านเอ็ดส์</p>

ความหมาย	คำอธิบาย	เป้าหมายหลัก
องค์ประกอบที่ 5: การจัดทำแผนปฏิบัติงานประจำปี (Annual Costed M & E Work Plan)		
<p>หมายถึง การจัดทำแผนปฏิบัติงานประจำปีที่ครอบคลุมกิจกรรม M&E ทั้งหมดของภาคีในแต่ละระดับ เพื่อใช้ในการประสานงานและติดตามความก้าวหน้าของการดำเนินงาน M & E ตลอดทั้งปี</p>	<p>ในการนำแผนงาน M&E ที่วางไว้สู่การปฏิบัติจริงจำเป็นต้องมีการจัดทำแผนปฏิบัติงานประจำปี(Costed M&E plan) ซึ่งมีการระบุรายละเอียดเกี่ยวกับกิจกรรมที่จะดำเนินการงบประมาณที่ใช้ แหล่งทุน ระยะเวลาดำเนินการ และผู้รับผิดชอบหลัก ซึ่งแผนปฏิบัติงานหรือแผนการใช้จ่ายสำหรับการติดตามและประเมินผลนี้จะช่วยให้เห็นภาพรวมของการดำเนินงาน อีกทั้งทราบว่าต้องการทรัพยากรอะไรบ้าง มีทรัพยากรอยู่แล้วมากน้อยเพียงใด และยังมี ความต้องการการสนับสนุนด้านทรัพยากรที่จะใช้ในการดำเนินงานตาม M&E plan อย่างไร</p>	<p>พัฒนาแผนปฏิบัติงานหรือแผนการใช้จ่ายประจำปีซึ่งระบุกิจกรรมด้าน M&E ทั้งหมดของภาคี ค่าใช้จ่ายและแหล่งงบประมาณ เพื่อใช้แผนนี้ในการประสานงานและติดตามความก้าวหน้าของการดำเนินงาน M & E ตลอดทั้งปี</p>
องค์ประกอบที่ 6: การสื่อสาร การผลักดันนโยบาย และการสร้างวัฒนธรรมด้าน M&E ภายในองค์กร (Advocacy, Communication and Culture for HIV M & E)		
<p>หมายถึง การดำเนินการต่างๆ เพื่อให้งาน M&E ได้รับการผลักดันเชิงนโยบาย (เช่น การกำหนดให้กิจกรรมM&Eบรรจุเป็นนโยบายการทำงานของหน่วยงาน) และการสร้างให้เกิดวัฒนธรรมด้าน M&E ภายในองค์กร (เช่น การหาคนแบบอย่าง/แชมเปียนด้าน M&E การสื่อสารด้าน M&E ในองค์กร)</p>	<p>ระบบการติดตามและประเมินผลที่มีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดจำเป็นต้องมีการดำเนินการต่างๆ เพื่อให้เกิดการผลักดันเชิงนโยบายและการสร้างวัฒนธรรมด้าน M&E ในองค์กร ด้วยการกำหนดเป็นนโยบายและกลยุทธ์ภายในองค์กรที่มุ่งส่งเสริมการดำเนินงานด้าน M&E รวมถึงการสร้างให้เกิดวัฒนธรรมด้าน M&E โดยใช้วิธีการสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ผ่านช่องทางต่างๆ อย่างต่อเนื่อง ด้วยการสนับสนุนจากผู้บริหารตามลำดับชั้น ส่งผลให้ผู้เกี่ยวข้องในทุกระดับได้ทราบและเห็นความสำคัญจนเข้ามามีส่วนร่วมหรือให้การสนับสนุนการดำเนินงานในลักษณะของการเป็นหุ้นส่วนของการทำงานอย่างจริงจัง</p>	<p>เกิดความมั่นใจว่าผู้เกี่ยวข้องในทุกระดับ ได้แก่ ผู้บริหาร/ผู้กำหนดนโยบาย ผู้จัดการโครงการ เจ้าหน้าที่โครงการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอื่นๆ มีความรู้และความมุ่งมั่นต่อการดำเนินงาน M&E</p>

ความหมาย	คำอธิบาย	เป้าหมายหลัก
องค์ประกอบที่ 7: ระบบติดตามงานที่ดำเนินการเป็นประจำ (Routine HIV Program Monitoring)		
<p>หมายถึง การสร้าง พัฒนา หรือ ปรับปรุงระบบการติดตามงานที่ดำเนินการเป็นประจำหรือการดำเนินงานในระบบปกติ รวมถึงเครื่องมือที่ใช้ให้ได้มาตรฐาน จนสามารถเก็บรวบรวมข้อมูลที่เป็นต่อการตัดสินใจของผู้บริหารโครงการ ได้อย่างมีคุณภาพ ถูกต้อง สม่าเสมอ และทันต่อเวลา</p>	<p>ในการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการ ผู้บริหารโครงการทุกระดับ ต้องใช้ข้อมูลจากระบบการทำงานตามปกติเพื่อประเมินความต้องการบริการและทรัพยากรที่ใช้ในการให้บริการ จึงจำเป็นต้องมีการติดตามกำกับการทำงาน (monitoring) โดยเก็บรวบรวมข้อมูลซึ่งเกิดขึ้นระหว่างการดำเนินงานตามปกติในโครงการ อย่างต่อเนื่องตามเวลาที่กำหนดไว้เป็นระยะๆ ทั้งข้อมูลด้านปัจจัยนำเข้า (inputs) ด้านกิจกรรมให้บริการและการดูแล(activities) และ ด้านผลผลิต (outputs) โดยข้อมูลเหล่านี้ต้องมีคุณภาพ ถูกต้องและเชื่อถือได้ องค์ประกอบนี้จึงเน้นพัฒนาให้เกิดเครื่องมือและกระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้มาตรฐาน เช่น แบบบันทึก/แบบรายงานและคู่มือการใช้งานหรือการจัดอบรม เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกัน รวมทั้งการวิเคราะห์ข้อมูล และทำรายงานอย่างสม่ำเสมอทันเวลา และการตรวจเยี่ยมหนุนเสริมเพื่อให้ข้อมูลมีความครบถ้วนสมบูรณ์และถูกต้อง ซึ่งการพัฒนานี้ควรต่อยอดหรือเชื่อมโยงกับระบบข้อมูลที่มีอยู่เดิมและไม่ควรพัฒนาสิ่งใหม่ที่ไม่ได้ใช้ประโยชน์แท้จริง</p>	<p>ได้ข้อมูลเพื่อการติดตาม กำกับงานที่มีคุณภาพ และทันต่อเวลา</p>

ความหมาย	คำอธิบาย	เป้าหมายหลัก
องค์ประกอบที่ 8: การสำรวจ และระบบเฝ้าระวัง (Survey and Surveillance)		
<p>หมายถึง การดำเนินการในทุกระดับของกระบวนการบริหารจัดการเพื่อการสำรวจ และระบบเฝ้าระวังโรคในรูปแบบต่างๆ ได้แก่</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) การติดตามสถานการณ์เอดส์ ได้แก่ <ul style="list-style-type: none"> - การสำรวจสถานการณ์ด้านการระบาด เช่น HSS, BSS, IBBS - การสำรวจสถานการณ์ด้านสังคม เช่น การตีตราและเลือกปฏิบัติ 2) การติดตามการดำเนินงานในกลุ่มประชากรหลัก RHIS 3) ข้อมูลค่าใช้จ่ายการดำเนินงานระดับจังหวัด (PASA) 	<p>การสำรวจ และระบบเฝ้าระวังสถานการณ์การติดเชื้อและพฤติกรรมเสี่ยงในทุกรูปแบบมีความจำเป็นต่อการประเมินการแพร่ระบาดของเชื้อเอชไอวี นอกจากนี้ยังอาจมีการสำรวจอื่นๆ เพิ่มเติมเป็นครั้งคราวตามความเหมาะสมและจำเป็นต่อสภาพปัญหาของพื้นที่ และเนื่องจากคุณภาพของข้อมูลที่รวบรวมได้เป็นประเด็นที่มีความสำคัญมากต่อการนำมาใช้เปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นตามช่วงเวลาต่างๆ ทั้งในระดับจังหวัด เขต ประเทศ และนานาชาติ เช่น การดูแลแนวโน้มของสถานการณ์การติดเชื้อ องค์ประกอบนี้จึงให้ความสำคัญกับการพัฒนาแนวทาง (protocol) และเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้มาตรฐานสากล รวมถึงการติดตามกำกับให้มีการดำเนินการตามแนวทางที่กำหนดไว้อย่างจริงจัง นอกจากนี้ควรมีการพัฒนาและออกแบบระบบการเก็บรวบรวมข้อมูลที่สามารถตอบตัวชี้วัดตามยุทธศาสตร์การดำเนินงานของโครงการเอดส์ในระดับประเทศได้ด้วย เพื่อจะได้ไม่ต้องเสียเวลาและทรัพยากรเก็บรวบรวมข้อมูลเพิ่มเติมในภายหลัง</p>	<p>ได้ข้อมูลในการสำรวจ และเฝ้าระวังที่มีคุณภาพ และทันต่อเวลา</p>

ความหมาย	คำอธิบาย	เป้าหมายหลัก
องค์ประกอบที่ 9: ฐานข้อมูลการติดตามงานและการประเมินผล (HIV Databases)		
<p>หมายถึง ระบบฐานข้อมูลในระดับต่างๆ เกี่ยวกับงานเอดส์ที่ถูกออกแบบให้ง่ายต่อการใช้งาน และมีความเชื่อมโยงกัน รวมถึงระบบการดูแลรักษาฐานข้อมูลที่มีอยู่</p>	<p>ระบบสารสนเทศประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ 3 ส่วน คือ โครงสร้าง (hardware) ฐานข้อมูล (software) และทักษะของผู้ใช้งานข้อมูล จึงควรมีการพัฒนาฐานข้อมูลในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์เพื่อให้ง่ายต่อการรวบรวมและวิเคราะห์ และควรถูกออกแบบให้มีลักษณะสำคัญ คือ สามารถตอบสนองความต้องการในการตัดสินใจและการรายงานของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลายภาคส่วน และควรเชื่อมโยงกับฐานข้อมูลต่างๆที่เกี่ยวข้องได้ เพื่อสร้างความมั่นใจเรื่องความถูกต้องของข้อมูล ลดความซ้ำซ้อน และควรมีคำอธิบายแนวทางการบริหารจัดการอย่างชัดเจนเพื่อให้สามารถรวบรวมตรวจสอบ วิเคราะห์ และนำเสนอข้อมูลการติดตามกำกับจากทุกภาคส่วนและทุกระดับได้ รวมถึงมีระบบเก็บรักษาดูแลฐานข้อมูลให้ปลอดภัยและสามารถใช้งานได้ต่อเนื่อง</p>	<p>พัฒนาและคงไว้ซึ่งฐานข้อมูลที่ทำให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับการดำเนินงาน M&E สามารถเข้าถึงข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดนโยบาย รวมถึงการบริหารจัดการและการปรับปรุงโปรแกรมด้านเอดส์</p>
องค์ประกอบที่ 10: การนิเทศ และการตรวจสอบคุณภาพข้อมูล (Supporting Supervision & Data Auditing)		
<p>การนิเทศแบบหนุนเสริม (Supporting supervision)</p> <p>หมายถึง การตรวจตราและการชี้แนะการทำงานเพื่อถ่ายทอดความรู้ ทักษะ และทักษะที่จำเป็นต่อการประสบความสำเร็จในการดำเนินงานด้านเอชไอวี/เอดส์ ทำให้เกิดการทบทวนและสะท้อนคิดในสิ่งที่ทำแล้ว รวมถึงให้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อปรับปรุงการทำงานแก่ผู้ปฏิบัติงาน</p>	<p>การตัดสินใจที่ถูกต้องของผู้บริหารโครงการในระดับต่างๆ จำเป็นต้องใช้ข้อมูลสนับสนุนประกอบการตัดสินใจที่มีคุณภาพและเชื่อถือได้ การตรวจสอบคุณภาพข้อมูลอย่างสม่ำเสมอและให้ข้อเสนอแนะย้อนกลับแก่ผู้เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้การนิเทศแบบหนุนเสริม จึงเป็นกลไกสำคัญในการปรับปรุงหรือรักษาคุณภาพข้อมูลรวมถึงการเสริมสร้างสมรรถนะด้านM&E แก่ผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่ โดยควรพัฒนาแนวทางในการนิเทศเพื่อใช้สื่อสารให้ผู้รับการนิเทศทราบถึงสิ่งที่ผู้นิเทศคาดหวังและขั้นตอนมาตรฐานในการนิเทศ</p> <p>Data auditing เป็นกระบวนการตรวจสอบความครบถ้วนสมบูรณ์และถูกต้องของข้อมูลโดยอาจจำเป็นต้องลงไปยังหน่วยงานที่รายงานข้อมูลเพื่อตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลจากผู้ให้บริการหรือจากบันทึกข้อมูลรายบุคคล</p>	<p>การติดตามกำกับคุณภาพของข้อมูลอย่างต่อเนื่องเป็นตามระยะเวลาที่กำหนดโดยมีการระบุถึงปัญหาและอุปสรรคต่างๆที่พบจะทำให้ได้ข้อมูลที่มีคุณภาพในระดับสูง (อาทิเช่น ข้อมูลที่มีความตรง เชื่อถือได้ มีความครอบคลุม และทันต่อเวลา)</p>

ความหมาย	คำอธิบาย	เป้าหมายหลัก
องค์ประกอบที่ 11: การวิจัยและการประเมินผล (HIV Evaluation and Research)		
<p>หมายถึง กระบวนการบริหารจัดการในทุกขั้นตอนเพื่อผลักดันให้เกิดการวิจัยและการประเมินผลด้านเอดส์ รวมถึงการนำผลที่พบไปใช้ประโยชน์ในการวางแผนและการดำเนินงานเอดส์</p>	<p>การวิจัยและประเมินผลมีความจำเป็นต่อการดำเนินงานโครงการเอดส์ เพราะการใช้ประโยชน์จากข้อมูลการวิจัยและการประเมินผล ทำให้เกิดความมั่นใจว่าได้ใช้หลักฐานที่ดีที่สุดที่มีอยู่ในการวางแผนการดำเนินงานและปรับปรุงโปรแกรมอย่างต่อเนื่องแต่อย่างไรก็ตามพบว่า การดำเนินการในเรื่องนี้มักถูกละเลย</p> <p>การสร้างกระบวนการความร่วมมือกับภาคีในการค้นหาช่องว่างของการวิจัยและการประเมินผลที่เกี่ยวข้องกับยุทธศาสตร์เอดส์ของประเทศ จะทำให้เกิดความมั่นใจว่าการวิจัยและประเมินผลนั้นจะมีความสอดคล้องกับความต้องการของพื้นที่และได้ผลที่สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง อีกทั้งไม่เกิดความซ้ำซ้อน นอกจากนี้ผลจากการศึกษาทำให้ได้รับการแลกเปลี่ยนและสามารถเข้าถึงเพื่อนำไปใช้ในการตัดสินใจสำหรับผู้บริหารโครงการและผู้เกี่ยวข้องได้</p> <p>การดำเนินการในองค์ประกอบนี้อาจเริ่มจากการพัฒนาให้มีคณะกรรมการหรือคณะทำงานที่คอยผลักดันให้มีการประสานงานให้เกิดการดำเนินงานเพื่อการวิจัยและประเมินผล คอยกำหนดกรอบ/ทิศทางและกำกับติดตามการดำเนินงานดังกล่าว อีกทั้งจัดให้มีการรวบรวมข้อมูลเครื่องมือและผลของการศึกษาอย่างเป็นระบบ</p>	<p>กำหนดคำถามหลักเพื่อการวิจัยและการประเมินผล รวมถึงการประสานงานเพื่อให้มีการศึกษาวิจัยที่สอดคล้องกับความต้องการ/จำเป็น รวมถึงสนับสนุนให้มีการนำข้อค้นพบจากการศึกษาวิจัยไปใช้ประโยชน์</p>

ความหมาย	คำอธิบาย	เป้าหมายหลัก
องค์ประกอบที่ 12: การเผยแพร่และใช้ประโยชน์ข้อมูล (Dissemination and Data Use)		
<p><i>หมายถึง</i> การวางแผนและดำเนินกิจกรรมต่างๆ ในทุกรูปแบบ รวมถึงการพัฒนาศักยภาพบุคลากร และการสื่อสารผ่านช่องทางต่างๆ เพื่อกระตุ้นและส่งเสริมให้มีการนำข้อมูลที่ได้จากการติดตามและประเมินผล ไปใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการวางแผนและการดำเนินงานเอตส์</p>	<p>เหตุผลสำคัญที่สุดของ M&E คือการได้ข้อมูลที่จำเป็นเพื่อชี้แนะหรือเสนอแนวทางในการกำหนดนโยบายและการดำเนินงานโครงการ ดังนั้นในแผน M&E จึงควรมีการกำหนดแผนการใช้ประโยชน์จากข้อมูล ซึ่งเป็นแผนที่ชี้ให้เห็นควรเชื่อมโยงระหว่างความต้องการข้อมูลกับความพยายามในการเก็บรวบรวมข้อมูล และตารางเวลาในการเผยแพร่ นอกจากนี้ควรระบุกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการใช้ข้อมูล เช่น การประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อหารือเกี่ยวกับการใช้ข้อมูลจาก M&E สำหรับการวางแผนและการพัฒนาโปรแกรม รวมทั้งควรมีการนำเสนอข้อมูลในรูปแบบ วิธีการ และช่องทางที่สามารถกระตุ้นและเอื้ออำนวยให้มีการใช้ประโยชน์จากข้อมูลในทุกระดับได้อย่างสูงสุด</p>	<p>การใช้ประโยชน์ของข้อมูลจากระบบ M&E เพื่อชี้แนะการกำหนดนโยบาย รวมถึงการวางแผน และการปรับปรุงโปรแกรม</p>

ส่วนที่ 4

ขั้นตอนการจัดลำดับความสำคัญของการดำเนินการเพื่อพัฒนาระบบ M & E รวมถึงการติดตามกำกับความก้าวหน้าของการพัฒนาระบบ M & E

การจัดลำดับความสำคัญของการดำเนินการเพื่อพัฒนาระบบ M & E

แม้ว่าทั้ง 12 องค์ประกอบของระบบการติดตามและประเมินผลตั้งข้างต้น จะมีความสำคัญที่ทำให้เกิดระบบการติดตามประเมินผลการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเอดส์ซึ่งมีมาตรฐาน และสามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตาม 12 องค์ประกอบนี้ ไม่ใช่ 12 ขั้นตอนของการดำเนินงาน จึงไม่จำเป็นต้องพัฒนาเรียงตามลำดับจากองค์ประกอบ 1 – 12 ดังนั้น ในระยะแรกของการพัฒนา หน่วยงานสามารถพัฒนาระบบการติดตามประเมินผล โดยเริ่มจากองค์ประกอบใดก่อนก็ได้และเริ่มจากองค์ประกอบก็ได้ ขึ้นอยู่กับความพร้อมด้านต่างๆ ของตนเอง จากนั้นจึงค่อยๆ วางแผนหาการสนับสนุนเพื่อเติมเต็มองค์ประกอบอื่นๆ ให้ครบถ้วนสมบูรณ์ในภายหลัง แต่ควรดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ดังนั้น การพัฒนาให้เกิดระบบ M & E ที่มีประสิทธิภาพจึงจำเป็นต้องให้เวลากับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องยาวนาน

ประเด็นสำคัญอีกประการหนึ่งที่ควรคำนึงถึง ก็คือ ควรพัฒนาต่อยอดจากสิ่งที่หน่วยงานมีเป็นต้นทุนเดิมอยู่แล้ว ทั้งระบบการติดตามประเมินผลรวมถึงทรัพยากรมนุษย์ที่มีอยู่เดิม โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาศักยภาพของพนักงานและการทำบทบาทหน้าที่ของภาคีเครือข่ายความร่วมมือที่มีอยู่ เพื่อสนับสนุนให้เกิดการรวบรวมข้อมูลที่มีคุณภาพมากขึ้น นอกจากนี้ สิ่งสำคัญที่สุดซึ่งต้องคำนึงถึงตลอดเวลาและไม่สามารถลืมได้ คือ ต้องพัฒนาระบบการติดตามประเมินผลเพื่อให้สามารถใช้ประโยชน์จากข้อมูลเพื่อการตัดสินใจ (using data for decision-making) อันเป็นการบรรลุวัตถุประสงค์สูงสุดในการติดตามและประเมินผล (M & E)

จากเหตุผลและความจำเป็นดังกล่าว ดังนั้น ภายหลังเสร็จสิ้นกิจกรรมการประเมินระบบ M & E นอกจากการสรุปเกี่ยวกับจุดแข็ง จุดอ่อน และช่องว่างเพื่อการพัฒนาที่พบแล้ว สิ่งที่ต้องดำเนินการเป็นอันดับแรก คือ จัดลำดับความสำคัญว่าควรดำเนินการพัฒนาอะไรเป็นสิ่งแรก เนื่องจากการวางแผนพัฒนาให้ครบทั้ง 12 องค์ประกอบ หรือ ทุกองค์ประกอบที่พบว่าเป็นช่องว่างให้แล้วเสร็จพร้อมกัน อาจเกิดขึ้นได้ยากภายใต้ทรัพยากรที่มีจำกัด โดยสิ่งสำคัญที่ควรคำนึงถึงถึงในการจัดลำดับความสำคัญของการพัฒนาระบบ M&E คือ การให้ความสำคัญกับประเด็น ดังต่อไปนี้

1. ความพร้อมของทรัพยากรบุคคลและศักยภาพของบุคลากร ถือเป็นเรื่องที่สำคัญสูงสุด เนื่องจากการมีบุคลากรที่มีความพร้อมและมีใจที่จะทำงานในเรื่องนี้ย่อมนำไปสู่ความสำเร็จของการพัฒนา ระบบ M&E ได้อย่างเป็นผลสำเร็จ

2. การสร้างหุ้นส่วนในการดำเนินงานและ/หรือสร้างภาคีเครือข่ายความร่วมมือในงาน M&E ทั้งนี้เพื่อให้การพัฒนา ระบบ M&E ในระดับพื้นที่สามารถเกิดขึ้นได้จริง ลดการทำงานอย่างแยกส่วน และความซ้ำซ้อนของการดำเนินงาน

3. การเก็บรวบรวมข้อมูลที่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้อย่างสูงสุด โดยเฉพาะเพื่อการตอบ คำถามหลักสำคัญของการติดตามและประเมินผล ได้แก่ 1) เรากำลังดำเนินการในสิ่งที่ควรทำใช่หรือไม่? (Are we doing the right things?) 2) เราดำเนินการได้ถูกต้องหรือไม่? (Are we doing them right?) และ 3) เราดำเนินการได้อย่างครอบคลุมเพียงพอที่จะทำให้เกิดความแตกต่างหรือไม่? (Are we doing them on a large enough scale to make a difference?)

4. ผู้เกี่ยวข้องในงาน M&E เรื่องเอสดีจีจำเป็นต้องทำการติดตามและประเมินผลงานเอสดีจี เรื่องเดียวกันในทุกระดับ โดยมีหลักคิด ดังนี้

- ทุกระดับควรกำกับติดตามเรื่องปัจจัยนำเข้าและผลผลิต (programme input and output monitoring) เพื่อวัตถุประสงค์ในการบริหารจัดการโครงการที่มีประสิทธิภาพ และอาจเลือก กำกับติดตามบางตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้องตามข้อกำหนดของแหล่งทุน

- หากเป็นไปได้ ทุกโครงการหรือส่วนใหญ่ควรดำเนินการประเมินผลเบื้องต้น เกี่ยวกับกระบวนการดำเนินงาน (basic process evaluations) ได้แก่ การประเมินขั้นตอนการดำเนินงาน การประเมินคุณภาพของการดำเนินงาน หรือ การประเมินค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน เป็นต้น

- มีผู้เกี่ยวข้องบางส่วนเท่านั้น ที่จะสามารถดำเนินการกำกับติดตามผลลัพธ์ (outcome monitoring) และประเมินผลลัพธ์ (outcome evaluation) ของโครงการ เพราะต้องใช้ทั้งเวลา งบประมาณ ความรู้ความสามารถและความเชี่ยวชาญ

- การกำกับติดตาม/ประเมินผลกระทบของโครงการ (Impact Monitoring/ Evaluation) อาจดำเนินการโดยความรับผิดชอบของหน่วยงานระดับประเทศ

การวางแผนพัฒนาระบบ M&E และการติดตามกำกับความก้าวหน้าของการดำเนินการตามแผน

ภายหลังการจัดลำดับความสำคัญของช่องว่างที่ต้องการพัฒนาได้แล้ว จำเป็นที่จะต้องวางแผนการ พัฒนาเพื่อปิดช่องว่างที่พบดังกล่าว โดยอาจวางแผนระยะสั้นเพื่อจัดการกับประเด็นเร่งด่วนลำดับต้นๆ รวมถึง การวางแผนในระยะยาวเพื่อพัฒนาเต็มเต็มให้ครบทั้ง 12 องค์ประกอบ เพื่อนำไปสู่การเกิดระบบ M&E ที่มี ประสิทธิภาพ ดังได้กล่าวถึงข้างต้น ประเด็นสำคัญที่ต้องคำนึงถึงในการวางแผนโดยเฉพาะแผนในระยะสั้น คือ ควรเป็นแผนการดำเนินงานที่มีความพร้อมและเป็นไปได้ในแง่ของทรัพยากรด้านต่างๆ ที่มีอยู่ ทั้งนี้ เพื่อให้ สามารถปฏิบัติได้จริงและเห็นผลในระยะสั้น

เนื่องจากการประเมินระบบการติดตามประเมินผลมีเป้าหมายในการสร้างความเข้มแข็งของระบบเดิมที่มีอยู่และการพัฒนาต่อยอดให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ดังนั้น การดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายดังกล่าวจึงควรต้องดำเนินการตามแผนการพัฒนาที่วางไว้ โยมีการติดตามกำกับความก้าวหน้าของการดำเนินงานตามแผนอย่างต่อเนื่องและใกล้ชิดทั้งในแง่ความก้าวหน้าของการดำเนินการ การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น รวมถึงปัญหาอุปสรรคที่พบ เป็นต้น

รายการอ้างอิง

UNAIDS. (2008). 12 Components Monitoring and Evaluation System Strengthening Tool

UNAIDS Geneva. Downloaded from www.unaids.org.

UNAIDS. (2009a). 12 Components Monitoring & Evaluation System Assessment Guidelines to Support Preparation, Implementation and Follow-Up Activities. UNAIDS Geneva.

Downloaded from www.unaids.org.

ภาคผนวก

เครื่องมือชุดที่ 1 : แบบประเมินระบบการติดตามและประเมินผลการป้องกันและแก้ไขปัญหาเอดส์ โดยใช้เครื่องมือ 12 องค์ประกอบ
(สำหรับเขตประเมินตนเอง: สำนักงานป้องกันควบคุมโรค) สคร. ที่

ประเด็นประเมิน	ผลการประเมิน		หมายเหตุ กรณีตอบ“ใช่/มี” (แต่คิดว่ายังไม่สมบูรณ์) หรือ“ไม่ใช่/ไม่มี” ให้ระบุเหตุผล ปัญหา หรืออุปสรรค ข้อค้นพบ(สำหรับแต่ละองค์ประกอบ)	ข้อเสนอแนะ ภาพรวมแต่ละองค์ประกอบ เพื่อ ทำแผนพัฒนา
	ใช่/มี	ไม่ใช่/ไม่มี		
องค์ประกอบที่ 1 โครงสร้างองค์กรและทรัพยากรบุคคลSI M&E ด้านเอดส์ เป้าหมาย: มีผู้รับผิดชอบงานด้านการติดตามงาน และระบบข้อมูลด้านเอดส์ที่มีประสิทธิภาพเพียงพอ ในการดำเนินงานเพื่อเร่งรัดการยุติปัญหาเอดส์				
1.1 มีการระบุงานSI M&E ด้านเอดส์ใน organization chart หรือในโครงสร้างการบริหารจัดการของสำนักงานป้องกันควบคุมโรค			ระบุหลักฐาน (เช่น แผนผังการบริหารงาน)	
1.2 มีบุคลากร/คณะทำงานที่ได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบงาน SI M&E ด้านเอดส์ (ถ้าตอบไม่ใช่ ข้ามไปตอบข้อ 1.3)			ระบุหลักฐาน (เช่น คำสั่งคณะทำงาน หรือ เอกสารมอบหมายงาน)	
1.2.1 มีการกำหนดบทบาทหน้าที่ ความรับผิดชอบ (Job description) ของบุคลากร/คณะทำงาน SIM&E ด้านเอดส์ไว้อย่างชัดเจน				
1.2.2 มีบุคลากร/คณะทำงาน ที่ได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบงาน SI M&E ด้านเอดส์อย่างต่อเนื่อง				
1.3 มีบุคลากร/คณะทำงาน ที่รับผิดชอบในการรวบรวม วิเคราะห์ ประมวลผล และสังเคราะห์ข้อมูลภาพรวมของงานเอดส์ ในระดับเขต				
1.4 บุคลากร/คณะทำงานที่รับผิดชอบงาน ในข้อ 1.2 และ/หรือ1.3 มีแรงจูงใจในการทำงานที่เหมาะสม (ทั้งในรูปแบบของค่าตอบแทนหรืออื่นๆ)				
1.5 มีวัสดุ อุปกรณ์ ครุภัณฑ์เพียงพอ เหมาะสมในการสนับสนุนงาน SIM&Eด้านเอดส์				

ประเด็นประเมิน	ผลการประเมิน		หมายเหตุ กรณีตอบ“ใช่/มี” (แต่คิดว่ายังไม่สมบูรณ์) หรือ“ไม่ใช่/ไม่มี” ให้ระบุเหตุผล ปัญหา หรืออุปสรรค ข้อค้นพบ(สำหรับแต่ละองค์ประกอบ)	ข้อเสนอแนะ ภาพรวมแต่ละองค์ประกอบ เพื่อ ทำแผนพัฒนา
	ใช่/มี	ไม่ใช่/ไม่มี		
<p>องค์ประกอบที่ 2 การพัฒนาศักยภาพบุคลากร SI M&E ด้านเอดส์</p> <p>เป้าหมาย : บุคลากรมีความรู้ ความเข้าใจในแผนเร่งรัดการยุติปัญหาเอดส์ ในปี 2573 รวมถึงมีความรู้และสามารถจัดการให้เกิดระบบข้อมูลเชิงยุทธศาสตร์และระบบการติดตาม และการประเมินผลเพื่อใช้ประโยชน์ในการดำเนินงานเร่งรัดการยุติปัญหาเอดส์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ</p>				
2.1 บุคลากรที่รับผิดชอบงาน SI M&E ด้านเอดส์ของสำนักงานป้องกันควบคุมโรค มีความรู้และสามารถถ่ายทอดให้จังหวัดมีการพัฒนาระบบติดตามการดำเนินงาน (Program Monitoring) และระบบติดตามการลงทุนในการดำเนินงานเอดส์ (Investment Monitoring)โดยจัดการให้มีระบบข้อมูล ดังต่อไปนี้				
1) ระบบข้อมูล RIHIS ในกลุ่มประชากรหลัก				
2) HIV cascade (ในกลุ่มประชากรหลัก)				
3) PASA (Provincial AIDS Spending Assessment)				
2.2 บุคลากรที่รับผิดชอบงานSI M&Eด้านเอดส์ของสำนักงานป้องกันควบคุมโรค มีความรู้และสามารถถ่ายทอดให้จังหวัดมีการใช้ข้อมูล (Data used) เพื่อจัดลำดับ และกำหนดกลุ่มเป้าหมาย รวมถึงกำหนดพื้นที่ที่สำคัญในการดำเนินงาน ตลอดจนการระบุช่องว่างของการดำเนินงานและการปรับปรุงการดำเนินงานเพื่อเร่งรัดการยุติปัญหาเอดส์ในระดับเขต				
2.3 มีการประเมินความต้องการในการพัฒนาศักยภาพของบุคลากร SI M&E ด้านเอดส์ของระดับเขต และจังหวัดในพื้นที่ความรับผิดชอบอย่างเป็นระบบ				
2.4 บุคลากร/ คณะทำงาน SI M&E ด้านเอดส์ของสำนักงานป้องกันควบคุมโรคได้รับการถ่ายทอด และ สอนงานในระหว่างการศึกษาปฏิบัติงาน				
2.5 มีการติดตามการพัฒนาศักยภาพของบุคลากร SI M&E ด้านเอดส์ในระดับเขตและจังหวัดที่รับผิดชอบ อย่างเป็นระบบ				

ประเด็นประเมิน	ผลการประเมิน		หมายเหตุ กรณีตอบ“ใช่/มี” (แต่คิดว่ายังไม่สมบูรณ์) หรือ“ไม่ใช่/ไม่มี” ให้ระบุเหตุผล ปัญหา หรืออุปสรรค ข้อค้นพบ(สำหรับแต่ละองค์ประกอบ)	ข้อเสนอแนะ ภาพรวมแต่ละองค์ประกอบ เพื่อ ทำแผนพัฒนา
	ใช่/มี	ไม่ใช่/ไม่มี		
องค์ประกอบที่ 3 ความร่วมมือระหว่างภาคี เป้าหมาย : สร้างและคงไว้ซึ่งเครือข่าย ในการร่วมวางแผน และการประสานงาน SI M&E ด้านเอดส์ เพื่อนำไปสู่การเร่งรัดการยุติปัญหาเอดส์ของเขต				
3.1 มีรายชื่อและข้อมูลพื้นฐานของภาคีความร่วมมือ SI M&E ด้านเอดส์ ในระดับเขตที่รวบรวมขึ้นอย่างครอบคลุมและเป็นระบบ				
3.2 มีการประชุมภาคีเครือข่ายในระดับเขต เพื่อวางแผนงานและติดตามการดำเนินงาน SI M&E ด้านเอดส์อย่างน้อย 2 ครั้งต่อปี				
3.3 มีการประสานความร่วมมือกับภาคีเครือข่ายในระดับเขตอย่างต่อเนื่อง ด้วยการให้ข้อมูลที่จำเป็น และการพัฒนาแนวคิดการดำเนินงานเพื่อการยุติปัญหาเอดส์				
3.4 มีการพัฒนาศักยภาพเรื่องSI M&E พื้นฐานให้กับภาคีเครือข่ายในระดับเขตอย่างต่อเนื่อง				

ประเด็นประเมิน	ผลการประเมิน		หมายเหตุ กรณีตอบ“ใช่/มี” (แต่คิดว่ายังไม่สมบูรณ์) หรือ“ไม่ใช่/ไม่มี” ให้ระบุเหตุผล ปัญหา หรืออุปสรรค ข้อค้นพบ(สำหรับแต่ละองค์ประกอบ)	ข้อเสนอแนะ ภาพรวมแต่ละองค์ประกอบ เพื่อ ทำแผนพัฒนา
	ใช่/มี	ไม่ใช่/ไม่มี		
องค์ประกอบที่ 4 การจัดทำแผนพัฒนาระบบ SI M&E ด้านเอดส์ (consolidate plan) เป้าหมาย : มีการจัดทำแผนพัฒนาระบบ SI M&E ด้านเอดส์ (แผนระยะยาว 3-5 ปี /roadmap ในการพัฒนาระบบ SI M&E ด้านเอดส์)ให้ครอบคลุมประเด็นที่สำคัญของการดำเนินงาน				
4.1 มีการติดตามงาน เพื่อการยุติปัญหาเอดส์ ที่มีการบูรณาการทุกภาคส่วน ในระดับเขต ได้แก่				
4.1.1 มีการวิเคราะห์และประเมินความสำเร็จของตัวชี้วัดและความเหมาะสมเพื่อให้ได้ข้อสรุปของ กรอบการติดตามงานระดับเขต(ที่สอดคล้องกับแผนติดตามงานระดับชาติ)				
4.1.2 มีการตั้งเป้าหมายการติดตามงานเอดส์ของระดับเขตตามตัวชี้วัด				
4.1.3 มีการกำหนดแหล่งข้อมูล หน่วยงานที่รับผิดชอบ และความถี่ของการรายงานข้อมูลการติดตาม งานด้านเอดส์ ไว้อย่างชัดเจน				
4.2 มีแผนพัฒนาระบบ SI M&E เพื่อการยุติปัญหาเอดส์ ที่บูรณาการทุกภาคส่วนในระดับเขต				
4.2.1 มีการทบทวน ประเมินระบบ SI M&E ด้านเอดส์ ระดับเขตโดยใช้ เครื่องมือ 12 องค์ประกอบ เพื่อวิเคราะห์ช่องว่างของระบบ SI M&E ด้านเอดส์ ในปีที่ผ่านมา โดยความร่วมมือ และความ เห็นชอบจากภาคีเครือข่าย				
4.2.2 มีการจัดทำแผนพัฒนาระบบ SI M&E ด้านเอดส์ระดับเขต โดยคณะทำงาน SI M&E และภาคี ความร่วมมือ				
4.2.3 มีการกำหนดงบประมาณที่ต้องการและวิเคราะห์ช่องว่างของทรัพยากร/งบประมาณระดับเขต				
4.2.4 มีการเผยแพร่ ถ่ายทอดแผนพัฒนาระบบ SI M&E ด้านเอดส์ให้กับภาคีเครือข่ายระดับเขตเพื่อ ใช้ประกอบการจัดทำแผน ปฏิบัติการพัฒนาระบบ SI M&E รายปี ของแต่ละหน่วยงาน				

ประเด็นประเมิน	ผลการประเมิน		หมายเหตุ กรณีตอบ“ใช่/มี” (แต่คิดว่ายังไม่สมบูรณ์) หรือ“ไม่ใช่/ไม่มี” ให้ระบุเหตุผล ปัญหา หรืออุปสรรค ข้อค้นพบ(สำหรับแต่ละองค์ประกอบ)	ข้อเสนอแนะ ภาพรวมแต่ละองค์ประกอบ เพื่อ ทำแผนพัฒนา
	ใช่/มี	ไม่ใช่/ไม่มี		
องค์ประกอบที่ 5 จัดทำแผนปฏิบัติงานพัฒนาระบบ SI M&E ด้านเอตส์รายปี เป้าหมาย : แต่ละหน่วยงาน ใช้แผนพัฒนาระบบ SI M&E ด้านเอตส์ระดับเขต เพื่อการจัดทำแผนปฏิบัติงานSI M&E ด้านเอตส์ประจำปี				
5.1 ทุกหน่วยงาน(ที่ระบุในแผนพัฒนาระบบSI M&E ด้านเอตส์ระดับเขต ในข้อ 4.2)มีการจัดทำแผนปฏิบัติงาน SI M&E ด้านเอตส์(ซึ่งมีการกำหนดรายละเอียดที่ชัดเจนในเรื่องงบประมาณ แหล่งงบประมาณ กรอบระยะเวลาดำเนินกิจกรรม และภาคีหลักที่รับผิดชอบกิจกรรมนั้นๆ) ที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาระบบSI M&E ด้านเอตส์ระดับเขต(แผนฯ ในข้อ 4.2)				
5.2 มีการติดตาม ความก้าวหน้าของแผนปฏิบัติงานของแต่ละหน่วยงาน ทั้งด้านกิจกรรมและการใช้งบประมาณ โดยคณะทำงาน/ภาคีความร่วมมือ SI M&E ด้านเอตส์ของเขต				
องค์ประกอบที่ 6 การสื่อสาร การผลักดันนโยบายและการสร้างวัฒนธรรมSI M&Eด้านเอตส์ภายในองค์กร เป้าหมาย : แต่ละหน่วยงานในภาคีความร่วมมือมีความตระหนัก มุ่งมั่น ที่จะดำเนินงานตามแผนพัฒนาระบบ SI M&E ระดับเขต				
6.1 มี Champion (ผู้อุทิศตน มีความมุ่งมั่น และเป็นแบบอย่าง) ซึ่งคอยผลักดันงาน SI M&E ด้านเอตส์ในสำนักงานป้องกันควบคุมโรค/ระดับเขต				
6.2 ผู้บริหาร/หัวหน้างานให้ความสนใจและสนับสนุนการดำเนินงาน SI M&E ด้านเอตส์				
6.3 ผู้บริหาร/หัวหน้างานมีการขอและใช้ข้อมูลจากงาน SI M&E ด้านเอตส์ในการทบทวน วางแผนงาน และแผนงบประมาณเกี่ยวกับเอตส์				
6.4 มีช่องทางและการสื่อสารการดำเนินงานเรื่อง SI M&E ด้านเอตส์ ซึ่งเป็นที่รับรู้ของผู้บริหาร คนในองค์กร รวมถึงภาคีความร่วมมือ (เช่น การจัดประชุมนำเสนอ อีเมลล์ เว็บไซต์ จดหมายข่าว ฯลฯ) โดยดำเนินการอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง				

ประเด็นประเมิน	ผลการประเมิน		หมายเหตุ กรณีตอบ“ใช่/มี” (แต่คิดว่ายังไม่สมบูรณ์) หรือ“ไม่ใช่/ไม่มี” ให้ระบุเหตุผล ปัญหา หรืออุปสรรค ข้อค้นพบ(สำหรับแต่ละองค์ประกอบ)	ข้อเสนอแนะ ภาพรวมแต่ละองค์ประกอบ เพื่อ ทำแผนพัฒนา
	ใช่/มี	ไม่ใช่/ไม่มี		
องค์ประกอบที่ 7 ระบบข้อมูลการติดตามงาน ที่ดำเนินการเป็นประจำ (routine program monitoring)				
เป้าหมาย : หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในระดับเขต มีข้อมูลเพื่อการติดตามการดำเนินงานเอดส์ ที่มีคุณภาพและทันต่อเวลา				
7.1 มีรายการข้อมูลการติดตามงานเอดส์ที่ดำเนินการเป็นประจำ และช่วงเวลาที่ต้องดำเนินการในพื้นที่ (ประเมินรายละเอียดในเอกสารแนบเพิ่มเติม)				
7.2 มีกระบวนการในการสร้างความเข้าใจและขอความร่วมมือในการจัดทำและรายงานข้อมูลการติดตามฯดังกล่าว จากภาคีเครือข่าย (เช่น การจัดประชุม การนิเทศงาน และช่องทางการสื่อสารอื่นๆ)				
7.3 มีระบบการให้ข้อมูลย้อนกลับ ผลการติดตามงานเอดส์ ที่ดำเนินการเป็นประจำ แก่ภาคีเครือข่ายและผู้เกี่ยวข้อง				
7.4 มีระบบการเก็บข้อมูลการติดตามงานเอดส์ที่ดำเนินการเป็นประจำ ที่มีคุณภาพและครอบคลุม (ประเมินรายละเอียดในเอกสารแนบเพิ่มเติม)				
7.5 มีระบบการติดตามการดำเนินงานเอดส์เชิงคุณภาพ เช่น การลงติดตามการดำเนินงานในพื้นที่				
องค์ประกอบที่ 8 การสำรวจ และระบบเฝ้าระวัง (survey and surveillance system)				
เป้าหมาย : มีข้อมูลการสำรวจและเฝ้าระวังด้านเอดส์ระดับเขต (ข้อมูลเฝ้าระวังของจังหวัด ในพื้นที่เขต) ที่มีคุณภาพและทันต่อเวลา				
8.1 มีรายการสำรวจ และระบบเฝ้าระวังตามช่วงเวลาที่ต้องดำเนินการในพื้นที่(ประเมินรายละเอียดในเอกสารแนบเพิ่มเติม)				
8.2 มีการวิเคราะห์ระบบการสำรวจและเฝ้าระวังในปัจจุบัน ว่าเหมาะสมกับบริบทของจังหวัดในพื้นที่รับผิดชอบหรือไม่ (เช่น ความเหมาะสมของระยะเวลาดำเนินการ ความถี่ของการดำเนินการและคุณภาพของเครื่องมือ)				
8.3 มีการทบทวนระบบการสำรวจ และระบบเฝ้าระวัง ในภาพรวมของเขต เพื่อจัดลำดับความสำคัญ และปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับแผนการดำเนินงานของสำนักงานป้องกันควบคุมโรค				
8.4 มีผู้รับผิดชอบการสำรวจ และระบบเฝ้าระวัง ของสำนักงานป้องกันควบคุมโรค ที่สามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ				

ประเด็นประเมิน	ผลการประเมิน		หมายเหตุ กรณีตอบ“ใช่/มี” (แต่คิดว่ายังไม่สมบูรณ์) หรือ“ไม่ใช่/ไม่มี” ให้ระบุเหตุผล ปัญหา หรืออุปสรรค ข้อค้นพบ(สำหรับแต่ละองค์ประกอบ)	ข้อเสนอแนะ ภาพรวมแต่ละองค์ประกอบ เพื่อ ทำแผนพัฒนา
	ใช่/มี	ไม่ใช่/ไม่มี		
องค์ประกอบที่ 9 ฐานข้อมูลการติดตามงานและการประเมินผล เป้าหมาย: แต่ละหน่วยงานมีการพัฒนาและคงไว้ซึ่งฐานข้อมูลที่ทำให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับการดำเนินงาน SI M&E ด้านเอดส์ ในระดับเขตสามารถนำไปใช้ในการกำหนดนโยบาย รวมถึงการบริหารจัดการเพื่อเร่งรัดการยุติปัญหาเอดส์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ				
9.1 มีการพัฒนาฐานข้อมูลการติดตามงานและการประเมินผลด้านเอดส์ ที่จำเป็นของ สำนักงานป้องกันควบคุมโรค				
9.1.1 มีฐานข้อมูลการติดตามงานและการประเมินผล สำหรับการดำเนินงานเอดส์ ที่มีความจำเพาะของจังหวัดต่างๆ ในเขตพื้นที่ (เช่นฐานข้อมูลในกลุ่มพนักงานบริการ, ฐานข้อมูลในเรือนจำ ฯลฯ เป็นต้น)				
9.1.2 มีฐานข้อมูลฯ (ดังกล่าวในข้อ 9.1.1) ซึ่งมีความเป็นปัจจุบัน				
9.1.3 ลักษณะฐานข้อมูล เป็นข้อมูลที่มีการจัดเก็บในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์				
9.2 มีระบบป้องกันความเสี่ยงเกี่ยวกับการเก็บรักษาฐานข้อมูล(เช่น การเก็บสำรองข้อมูล และการกำหนดระดับการเข้าถึงข้อมูล ฯลฯ)				
องค์ประกอบที่ 10 การนิเทศ และการตรวจสอบคุณภาพข้อมูล เป้าหมาย: มีระบบการติดตามกำกับคุณภาพของข้อมูลSI M&E ด้านเอดส์ อย่างต่อเนื่องตามระยะเวลาที่กำหนด				
10.1 มีระบบการตรวจสอบความครบถ้วน สมบูรณ์ และถูกต้อง ของข้อมูล (RDQA)				
10.2 มีแผนการนิเทศติดตามเรื่องคุณภาพของข้อมูลของจังหวัดในพื้นที่รับผิดชอบ				
10.3 มีการลงนิเทศติดตามตรวจสอบคุณภาพข้อมูล ณ หน่วยบริการที่ส่งข้อมูลให้จังหวัดในพื้นที่รับผิดชอบ สคร. หรือให้ สคร.				
10.4 มีการจัดทำรายงานและคืนรายงาน (Feedback report) การวิเคราะห์ข้อมูล ที่เกี่ยวกับผลการประเมินคุณภาพข้อมูลคืนให้ระดับจังหวัด หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง				

ประเด็นประเมิน	ผลการประเมิน		หมายเหตุ กรณีตอบ“ใช่/มี” (แต่คิดว่ายังไม่สมบูรณ์) หรือ“ไม่ใช่/ไม่มี” ให้ระบุเหตุผล ปัญหา หรืออุปสรรค ข้อค้นพบ(สำหรับแต่ละองค์ประกอบ)	ข้อเสนอแนะ ภาพรวมแต่ละองค์ประกอบ เพื่อ ทำแผนพัฒนา
	ใช่/มี	ไม่ใช่/ไม่มี		
องค์ประกอบที่ 11 การวิจัยและการประเมินผล				
เป้าหมาย: มีการกำหนดคำถามหลักเพื่อการวิจัยและ/หรือ การประเมินผลที่สอดคล้องกับความต้องการ/ความจำเป็นของพื้นที่ เพื่อใช้ประโยชน์ในการเร่งรัดการยุติปัญหาเอชไอวีได้อย่างมีประสิทธิภาพ				
11.1 มีการคิดคำถาม/ประเด็นงานวิจัย หรือ การทบทวนการดำเนินงาน (Program Review) หรือ การประเมินผลโครงการ อย่างเป็นระบบ				
11.2 มีการดำเนินงานวิจัย การประเมินผล หรือการทบทวนการดำเนินงาน จนได้ผลการศึกษาที่ตอบคำถาม ซึ่งกำหนดไว้ (ในข้อ 11.1) อย่างเป็นระบบ				
องค์ประกอบที่ 12 การเผยแพร่และใช้ประโยชน์ข้อมูล				
เป้าหมาย: แต่ละหน่วยงานมีการใช้ประโยชน์ของข้อมูลจากระบบ SIM&E ด้านเอชไอวีในการกำหนดนโยบาย การวางแผนและการดำเนินงานเพื่อเร่งรัดการยุติปัญหาเอชไอวีได้อย่างมีประสิทธิภาพ				
12.1 มีการใช้ข้อมูลเพื่อประโยชน์ในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ดังต่อไปนี้				
12.1.1 การกำหนดเป้าหมายของแผนการดำเนินงานและการติดตามงานในระดับเขต				
12.1.2 การกำหนดกลุ่มเป้าหมาย การดำเนินงานระดับเขต				
12.1.3 การกำหนดพื้นที่ในการดำเนินงานของจังหวัดที่อยู่ในความรับผิดชอบ				
12.1.4 การกำหนดกลวิธีการดำเนินงาน รวมทั้งการปรับปรุงการดำเนินงาน ระดับเขต				
12.1.5 การจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ในระดับเขต				
12.2 มีการนำข้อมูลจากAIDS Zero Portal (AZP)มาวิเคราะห์ และ หรือ ใช้ประโยชน์ในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์/แผนปรับปรุงงาน ระดับเขต				
12.3 มีรายงานการสะท้อนกลับ(Feedback report) ผลการจัดทำ และการวิเคราะห์ข้อมูล ที่เป็นปัจจุบันแก่หน่วยงานที่ให้ข้อมูล				
12.4 มีการสนับสนุนให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีการใช้คู่มือ/แนวทางการวิเคราะห์ข้อมูล				
12.5 มีช่องทางที่หลากหลาย(เช่น Website, face book, line, IG หรืออื่นๆ) เพื่อให้ภาคีเครือข่ายสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากข้อมูลที่ได้จากการติดตามและการประเมินผล				

เครื่องมือชุดที่ 2 : แบบประเมินระบบการติดตามและประเมินผลการป้องกันและแก้ไขปัญหาเอดส์ โดยใช้เครื่องมือ 12 องค์ประกอบ
(สำหรับจังหวัดประเมินตนเอง: สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด) จังหวัด.....

ประเด็นประเมิน	ผลการประเมิน		หมายเหตุ กรณีตอบ“ใช่/มี” (แต่คิดว่ายังไม่สมบูรณ์) หรือ“ไม่ใช่/ไม่มี” ให้ระบุเหตุผล ปัญหา หรืออุปสรรค ข้อค้นพบ(สำหรับแต่ละองค์ประกอบ)	ข้อเสนอแนะ ภาพรวมแต่ละองค์ประกอบ เพื่อทำแผนพัฒนา
	ใช่/มี	ไม่ใช่/ไม่มี		
องค์ประกอบที่ 1 โครงสร้างองค์กรและทรัพยากรบุคคล SI M&E ด้านเอดส์				
เป้าหมาย: มีผู้รับผิดชอบงานด้านการติดตามงาน และระบบข้อมูลด้านเอดส์ที่มีประสิทธิภาพเพียงพอในการดำเนินงานเพื่อเร่งรัดการยุติปัญหาเอดส์				
1.1 มีการระบุงาน SI M&E ด้านเอดส์ใน organization chartหรือในโครงสร้างการบริหารจัดการของสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด			ระบุหลักฐาน (เช่น แผนผังการบริหารงาน)	
1.2 มีบุคลากร/คณะทำงานที่ได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบงาน SI M&E ด้านเอดส์(ถ้าตอบไม่ใช่/ไม่มีข้ามไปตอบข้อ 1.3)			ระบุหลักฐาน (เช่น คำสั่งคณะทำงานหรือ เอกสารมอบหมายงาน)	
1.2.1 มีการกำหนดบทบาทหน้าที่ ความรับผิดชอบ (Job description)ของบุคลากร/คณะทำงาน SI M&E ด้านเอดส์ไว้อย่างชัดเจน				
1.2.2 มีบุคลากร/คณะทำงาน ที่ได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบงาน SI M&E ด้านเอดส์อย่างต่อเนื่อง				
1.3 มีบุคลากร/คณะทำงานที่รับผิดชอบในการรวบรวม วิเคราะห์ ประมวลผล และสังเคราะห์ข้อมูลภาพรวมของงานเอดส์ ในระดับจังหวัด				
1.4 บุคลากร/คณะทำงานที่รับผิดชอบงาน ในข้อ 1.2 และ/หรือ1.3 มีแรงจูงใจในการทำงานที่เหมาะสม (ทั้งในรูปของค่าตอบแทนหรืออื่นๆ)				
1.5 มีวัสดุ อุปกรณ์ ครุภัณฑ์เพียงพอ เหมาะสมในการสนับสนุนงาน SIM&Eด้านเอดส์				

ประเด็นประเมิน	ผลการประเมิน		หมายเหตุ กรณีตอบ“ใช่/มี” (แต่คิดว่ายังไม่สมบูรณ์) หรือ“ไม่ใช่/ไม่มี” ให้ระบุเหตุผล ปัญหา หรืออุปสรรค ข้อค้นพบ(สำหรับแต่ละองค์ประกอบ)	ข้อเสนอแนะ ภาพรวมแต่ละองค์ประกอบ เพื่อทำแผนพัฒนา
	ใช่/มี	ไม่ใช่/ไม่มี		
<p>องค์ประกอบที่ 2 การพัฒนาศักยภาพบุคลากร SI M&E ด้านเอดส์ เป้าหมาย : บุคลากรมีความรู้ ความเข้าใจในแผนเร่งรัดการยุติปัญหาเอดส์ ในปี 2573 รวมถึงมีความรู้และสามารถจัดการให้เกิดระบบข้อมูลเชิงยุทธศาสตร์ และระบบการติดตามและการประเมินผล เพื่อใช้ประโยชน์ในการดำเนินงานเร่งรัดการยุติปัญหาเอดส์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ</p>				
2.1 บุคลากรที่รับผิดชอบงาน SI M&E ด้านเอดส์ของสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดมีความรู้และสามารถถ่ายทอดให้อำเภอ ตลอดจนหน่วยบริการในจังหวัดมีการพัฒนาระบบติดตามการดำเนินงาน (Program Monitoring) และระบบติดตามการลงทุนในการดำเนินงานเอดส์ (Investment Monitoring) โดยจัดการให้มีระบบข้อมูล ดังต่อไปนี้				
1) ระบบข้อมูล RHIS ในกลุ่มประชากรหลัก				
2) HIV cascade (total and by KPs)				
3) PASA (Provincial AIDS Spending Assessment)				
2.2 บุคลากรที่รับผิดชอบงาน SI M&E ด้านเอดส์ของสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด มีความรู้และสามารถถ่ายทอดให้ระดับอำเภอ ตลอดจนหน่วยบริการในจังหวัด มีการใช้ข้อมูล (Data used) เพื่อจัดลำดับและกำหนดกลุ่มเป้าหมาย รวมถึงกำหนดพื้นที่ที่สำคัญในการดำเนินงาน ตลอดจนการระบุช่องว่างของการดำเนินงานและการปรับปรุงการดำเนินงานเพื่อเร่งรัดการยุติปัญหาเอดส์ในระดับจังหวัด				
2.3 มีการประเมินความต้องการในการพัฒนาศักยภาพของบุคลากร SI M&E ด้านเอดส์ของระดับจังหวัดและพื้นที่ความรับผิดชอบอย่างเป็นระบบ				
2.4 บุคลากร/คณะทำงาน SI M&E ด้านเอดส์ของจังหวัด ได้รับการถ่ายทอด และสอนงานในระหว่างปฏิบัติงาน				
2.5 มีการติดตามการพัฒนาศักยภาพของบุคลากร SI M&E ด้านเอดส์ ในระดับจังหวัดอย่างเป็นระบบ				

ประเด็นประเมิน	ผลการประเมิน		หมายเหตุ กรณีตอบ“ใช่/มี” (แต่คิดว่ายังไม่สมบูรณ์) หรือ“ไม่ใช่/ไม่มี” ให้ระบุเหตุผล ปัญหา หรืออุปสรรค ข้อค้นพบ(สำหรับแต่ละองค์ประกอบ)	ข้อเสนอแนะ ภาพรวมแต่ละองค์ประกอบ เพื่อทำแผนพัฒนา
	ใช่/มี	ไม่ใช่/ไม่มี		
องค์ประกอบที่ 3 ความร่วมมือระหว่างภาคี เป้าหมาย : สร้างและคงไว้ซึ่งเครือข่าย ในการร่วมวางแผน และการประสานงานงาน SI M&E ด้านเอดส์ เพื่อนำไปสู่การเร่งรัดการยุติปัญหาเอดส์ของจังหวัด				
3.1 มีรายชื่อและข้อมูลพื้นฐานของภาคีความร่วมมือ SI M&E ด้านเอดส์ในระดับจังหวัด ที่รวบรวมขึ้นอย่างครอบคลุมและเป็นระบบ				
3.2 มีการประชุมภาคีเครือข่ายในระดับจังหวัด เพื่อวางแผนงานและติดตามการดำเนินงาน SI M&E ด้านเอดส์อย่างน้อย 2 ครั้งต่อปี				
3.3 มีการประสานความร่วมมือกับภาคีเครือข่ายในระดับจังหวัดอย่างต่อเนื่อง ด้วยการให้ข้อมูลที่จำเป็น และการพัฒนาแนวคิดการดำเนินงานเพื่อการยุติปัญหาเอดส์				
3.4 มีการพัฒนาศักยภาพเรื่อง SI M&E พื้นฐาน ให้กับภาคีเครือข่ายในระดับจังหวัดอย่างต่อเนื่อง				

ประเด็นประเมิน	ผลการประเมิน		หมายเหตุ กรณีตอบ“ใช่/มี” (แต่คิดว่ายังไม่สมบูรณ์) หรือ“ไม่ใช่/ไม่มี” ให้ระบุเหตุผล ปัญหา หรืออุปสรรค ข้อค้นพบ(สำหรับแต่ละองค์ประกอบ)	ข้อเสนอแนะ ภาพรวมแต่ละองค์ประกอบ เพื่อทำแผนพัฒนา
	ใช่/มี	ไม่ใช่/ไม่มี		
องค์ประกอบที่ 4 การจัดทำแผนพัฒนาระบบ SI M&E ด้านเอดส์ (consolidate plan)				
เป้าหมาย : มีการจัดทำแผนพัฒนาระบบ SI M&E ด้านเอดส์ (แผนระยะยาว 3-5 ปี /roadmap ในการพัฒนาระบบ SI M&E ด้านเอดส์) ให้ครอบคลุมประเด็นที่สำคัญของการดำเนินงาน				
4.1 มีกรอบการติดตามงาน เพื่อการยุติปัญหาเอดส์ ที่มีการบูรณาการทุกภาคส่วนในระดับจังหวัด ได้แก่				
4.1.1 มีการวิเคราะห์และประเมินความสำเร็จของตัวชี้วัดและความเหมาะสม เพื่อให้ได้ข้อสรุปของกรอบการติดตามงานระดับจังหวัด (ที่สอดคล้องกับแผนติดตามงานระดับชาติ)				
4.1.2 มีการตั้งเป้าหมาย การติดตามงานเอดส์ในระดับจังหวัด ตามตัวชี้วัด				
4.1.3 มีการกำหนด แหล่งข้อมูล หน่วยงานที่รับผิดชอบ และความถี่ของการรายงานข้อมูลการติดตามงาน ไว้อย่างชัดเจน				
4.2 มีแผนพัฒนาระบบ SI M&E เพื่อการยุติปัญหาเอดส์ ที่บูรณาการทุกภาคส่วนในระดับจังหวัด				
4.2.1 มีการทบทวน ประเมินระบบ SI M&E ด้านเอดส์ ระดับจังหวัด โดยใช้เครื่องมือ 12 องค์ประกอบ เพื่อวิเคราะห์ช่องว่างของระบบ SI M&E ด้านเอดส์ ในปีที่ผ่านมา โดยความร่วมมือและความเห็นชอบจากภาคีเครือข่าย				
4.2.2 มีการจัดทำแผนพัฒนาระบบ SI M&E ด้านเอดส์ ระดับจังหวัด โดยคณะทำงาน SI M&E และภาคีความร่วมมือ				
4.2.3 มีการกำหนดงบประมาณที่ต้องกา รและวิเคราะห์ช่องว่างของทรัพยากร/งบประมาณระดับจังหวัด				
4.2.4 มีการเผยแพร่ ถ่ายทอดแผนพัฒนาระบบ SI M&E ด้านเอดส์ให้กับภาคีเครือข่ายในระดับจังหวัด เพื่อใช้ประกอบการจัดทำแผน ปฏิบัติการพัฒนาระบบ SI M&E รายปีของแต่ละหน่วยงาน				

ประเด็นประเมิน	ผลการประเมิน		หมายเหตุ กรณีตอบ“ใช่/มี” (แต่คิดว่ายังไม่สมบูรณ์) หรือ“ไม่ใช่/ไม่มี” ให้ระบุเหตุผล ปัญหา หรืออุปสรรค ข้อค้นพบ(สำหรับแต่ละองค์ประกอบ)	ข้อเสนอแนะ ภาพรวมแต่ละองค์ประกอบ เพื่อทำแผนพัฒนา
	ใช่/มี	ไม่ใช่/ไม่มี		
<p>องค์ประกอบที่ 5 การจัดทำแผนปฏิบัติงานพัฒนาระบบ SI M&E ด้านเอดส์ รายปี</p> <p>เป้าหมาย : แต่ละหน่วยงานในระดับจังหวัดมีการใช้แผนพัฒนาระบบ SI M&E ด้านเอดส์ระดับจังหวัด เพื่อการจัดทำแผนปฏิบัติงาน SI M&E ด้านเอดส์ ประจำปี</p>				
5.1 ทุกหน่วยงาน(ที่ระบุในแผน SI M&E ด้านเอดส์ระดับจังหวัดในข้อ 4.2) มีการจัดทำแผนปฏิบัติงาน SI M&E ด้านเอดส์(ซึ่งมีการกำหนดรายละเอียดที่ชัดเจนในเรื่องงบประมาณ แหล่งงบประมาณ กรอบระยะเวลาดำเนินกิจกรรม และภาคีหลักที่รับผิดชอบกิจกรรมนั้นๆ) ที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาระบบ SI M&E ด้านเอดส์ ระดับจังหวัด (แผนฯ ในข้อ 4.2)				
5.2 มีการติดตาม ความก้าวหน้าของแผนปฏิบัติงานของแต่ละหน่วยงาน ทั้งด้านกิจกรรมและการใช้งบประมาณ โดยคณะทำงาน/ภาคีความร่วมมือ SI M&E ด้านเอดส์ ของจังหวัด				
<p>องค์ประกอบที่ 6 การสื่อสาร การผลักดันนโยบายและการสร้างวัฒนธรรมด้านSI M&Eภายในองค์กร</p> <p>เป้าหมาย : แต่ละหน่วยงานมีความตระหนัก มุ่งมั่น ที่จะดำเนินงานตามแผนพัฒนาระบบ SI M&E ด้านเอดส์ ระดับจังหวัด</p>				
6.1 มี Champion (ผู้อุทิศตน มีความมุ่งมั่น และเป็นแบบอย่าง) ซึ่งคอยผลักดันงาน SI M&E ด้านเอดส์ในสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด				
6.2 ผู้บริหาร/หัวหน้างานให้ความสนใจและสนับสนุนการดำเนินงาน SI M&E ด้านเอดส์				
6.3 ผู้บริหาร/หัวหน้างาน มีการขอและใช้ข้อมูลจากงาน SI M&E ด้านเอดส์ในการทบทวน วางแผนงาน และแผนงบประมาณเกี่ยวกับเอดส์				
6.4 มีช่องทางและการสื่อสารเรื่อง SI M&E ด้านเอดส์ (เช่น อีเมล เว็บไซต์ จดหมายข่าว ฯลฯ) ซึ่งเป็นที่รับรู้ของผู้บริหาร คนในองค์กรรวมถึงภาคีความร่วมมือ โดยมีการดำเนินการอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง				

ประเด็นประเมิน	ผลการประเมิน		หมายเหตุ กรณีตอบ“ใช่/มี” (แต่คิดว่ายังไม่สมบูรณ์) หรือ“ไม่ใช่/ไม่มี” ให้ระบุเหตุผล ปัญหา หรืออุปสรรค ข้อค้นพบ(สำหรับแต่ละองค์ประกอบ)	ข้อเสนอแนะ ภาพรวมแต่ละองค์ประกอบ เพื่อทำแผนพัฒนา
	ใช่/มี	ไม่ใช่/ไม่มี		
องค์ประกอบที่ 7 ระบบข้อมูลการติดตามงาน ที่ดำเนินการเป็นประจำ (routine program monitoring) เป้าหมาย : หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในจังหวัดมีข้อมูลเพื่อการติดตามการดำเนินงานเอดส์ ที่มีคุณภาพและทันต่อเวลา				
7.1 มีรายการข้อมูลการติดตามงานเอดส์ที่ดำเนินการเป็นประจำ และช่วงเวลาที่ต้องดำเนินการในพื้นที่ (ประเมินรายละเอียดในเอกสารแนบเพิ่มเติม)				
7.2 มีกระบวนการในการสร้างความเข้าใจ และขอความร่วมมือในการจัดทำและรายงานข้อมูลการติดตามฯ ดังกล่าว จากภาคีเครือข่าย (เช่น การจัดประชุม การนิเทศงาน และช่องทางการสื่อสารอื่นๆ)				
7.3 มีระบบการให้ข้อมูลย้อนกลับ ผลการติดตามงานเอดส์ ที่ดำเนินการเป็นประจำ แก่ภาคีเครือข่ายและผู้เกี่ยวข้อง				
7.4 มีระบบการเก็บข้อมูลการติดตามงานเอดส์ที่ดำเนินการเป็นประจำ ที่มีคุณภาพและครอบคลุม (ประเมินรายละเอียดในเอกสารแนบเพิ่มเติม)				
7.5 มีระบบการติดตามการดำเนินงานเอดส์ เชิงคุณภาพ เช่น ลงติดตามการดำเนินงานในพื้นที่				
องค์ประกอบที่ 8 การสำรวจ และระบบเฝ้าระวัง (survey and surveillance system) เป้าหมาย : มีข้อมูลการสำรวจและเฝ้าระวังด้านเอดส์ระดับจังหวัด ที่มีคุณภาพและทันต่อเวลา				
8.1 มีรายการสำรวจ และช่วงเวลาที่ต้องดำเนินการในพื้นที่ (ประเมินรายละเอียดในเอกสารแนบเพิ่มเติม)				
8.2 มีการวิเคราะห์ระบบการสำรวจ และระบบเฝ้าระวังในปัจจุบันของจังหวัด ว่ามีความเหมาะสมกับบริบทของจังหวัดหรือไม่ (เช่น ความเหมาะสมของระยะเวลาดำเนินการ ความถี่ของการดำเนินการ และคุณภาพของเครื่องมือ ฯลฯ)				
8.3 มีการทบทวน ระบบการสำรวจ และระบบเฝ้าระวัง ในภาพรวมของจังหวัด เพื่อจัดลำดับความสำคัญ และปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับแผนการดำเนินงานในระดับจังหวัด				
8.4 มีผู้รับผิดชอบการสำรวจ และระบบเฝ้าระวังของจังหวัด ที่สามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ				

ประเด็นประเมิน	ผลการประเมิน		หมายเหตุ กรณีตอบ“ใช่/มี” (แต่คิดว่ายังไม่สมบูรณ์) หรือ“ไม่ใช่/ไม่มี” ให้ระบุเหตุผล ปัญหา หรืออุปสรรค ข้อค้นพบ(สำหรับแต่ละองค์ประกอบ)	ข้อเสนอแนะ ภาพรวมแต่ละองค์ประกอบ เพื่อทำแผนพัฒนา
	ใช่/มี	ไม่ใช่/ไม่มี		
องค์ประกอบที่ 9 ฐานข้อมูลการติดตามงานและการประเมินผล เป้าหมาย: แต่ละหน่วยงานมีการพัฒนาและคงไว้ซึ่งฐานข้อมูลที่ทำให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับการดำเนินงาน SI M&E ด้านเอดส์ในระดับจังหวัดสามารถนำไปใช้ในการกำหนดนโยบาย รวมถึงการบริหารจัดการเพื่อเร่งรัดการยุติปัญหาเอดส์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ				
9.1 มีการพัฒนาฐานข้อมูล การติดตามงานและการประเมินผลด้านเอดส์ ที่จำเป็นของสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด				
9.1.1 ฐานข้อมูลการติดตามงานและการประเมินผลที่จำเป็นสำหรับการดำเนินงาน ซึ่งมีความจำเป็นกับจังหวัด (เช่นฐานข้อมูลในกลุ่มพนักงานบริการ, ฐานข้อมูลในเรือนจำ ฯลฯ เป็นต้น)				
9.1.2 มีฐานข้อมูลฯ (ดังกล่าว ข้อ 9.1.1) ซึ่งมีความเป็นปัจจุบัน				
9.1.3 ลักษณะฐานข้อมูล เป็นข้อมูลที่มีการจัดเก็บในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์				
9.2 มีระบบป้องกันความเสี่ยงเกี่ยวกับการเก็บรักษาฐานข้อมูล(เช่น การเก็บสำรองข้อมูล และการกำหนดระดับการเข้าถึงข้อมูล ฯลฯ)				
องค์ประกอบที่ 10 การนิเทศ และการตรวจสอบคุณภาพข้อมูล เป้าหมาย: จังหวัดมีระบบการติดตามกำกับคุณภาพของข้อมูลด้านเอดส์ อย่างต่อเนื่องตามระยะเวลาที่กำหนด				
10.1 มีระบบการตรวจสอบความครบถ้วน สมบูรณ์ และถูกต้องของข้อมูล(RDQA)				
10.2 มีแผนการนิเทศติดตามเรื่องคุณภาพของข้อมูลของจังหวัดในพื้นที่รับผิดชอบ				
10.3 มีการลงนิเทศติดตามตรวจสอบคุณภาพข้อมูล ณ หน่วยบริการที่ส่งข้อมูลให้จังหวัด				
10.4 มีการจัดทำรายงานและคืนรายงาน (Feedback report) การวิเคราะห์ข้อมูล ที่เกี่ยวกับผลการประเมินคุณภาพข้อมูลคืนให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่				

ประเด็นประเมิน	ผลการประเมิน		หมายเหตุ กรณีตอบ“ใช่/มี” (แต่คิดว่ายังไม่สมบูรณ์) หรือ“ไม่ใช่/ไม่มี” ให้ระบุเหตุผล ปัญหา หรืออุปสรรค ข้อค้นพบ(สำหรับแต่ละองค์ประกอบ)	ข้อเสนอแนะ ภาพรวมแต่ละองค์ประกอบ เพื่อทำแผนพัฒนา
	ใช่/มี	ไม่ใช่/ไม่มี		
องค์ประกอบที่ 11 การวิจัยและการประเมินผล				
เป้าหมาย: มีการกำหนดคำถามหลักเพื่อการวิจัยและ/หรือ การประเมินผลที่สอดคล้องกับความต้องการ/ความจำเป็นของพื้นที่ เพื่อใช้ประโยชน์ในการเร่งรัดการยุติปัญหาเอดส์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ				
11.1 มีการคิดคำถาม/ประเด็นงานวิจัย หรือ การทบทวนการดำเนินงาน (Program Review) หรือ การประเมินผลโครงการ อย่างเป็นระบบ				
11.2 มีการดำเนินงานวิจัย การประเมินผล หรือการทบทวนการดำเนินงาน จนได้ผลการศึกษาที่ตอบคำถามซึ่งกำหนดไว้ (ในข้อ 11.1) อย่างเป็นระบบ				
องค์ประกอบที่ 12 การเผยแพร่และใช้ประโยชน์ข้อมูล				
เป้าหมาย: แต่ละหน่วยงานมีการใช้ประโยชน์ของข้อมูลจากระบบ SIM&E ด้านเอดส์ในการกำหนดนโยบาย การวางแผนและการดำเนินงานเพื่อเร่งรัดการยุติปัญหาเอดส์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ				
12.1 มีการใช้ข้อมูลเพื่อประโยชน์ในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์เอดส์ของจังหวัดตั้งต่อไปนี้				
12.1.1 การกำหนดเป้าหมายของแผนการดำเนินงานและการติดตามงานในระดับจังหวัด				
12.1.2 การกำหนดกลุ่มเป้าหมาย การดำเนินงานระดับจังหวัด				
12.1.3 การกำหนดพื้นที่ในการดำเนินงานของจังหวัด				
12.1.4 การกำหนดกลวิธีการดำเนินงานรวมทั้งการปรับปรุงการดำเนินงาน ระดับจังหวัด				
12.1.5 การจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ในระดับจังหวัด				
12.2 มีการนำข้อมูลจาก AIDS Zero Portal (AZP) มาวิเคราะห์ และหรือใช้ประโยชน์ในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ระดับจังหวัด				
12.3 มีรายงานการสะท้อนกลับ (Feedback report)ผลการจัดทำ และการวิเคราะห์ข้อมูล ที่เป็นปัจจุบันแก่หน่วยงานที่ให้ข้อมูล				
12.4 มีการสนับสนุนให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องใช้คู่มือ/แนวทางเรื่องการวิเคราะห์ข้อมูล				
12.5 มีช่องทางที่หลากหลาย (เช่น Website, face book, line, IG หรืออื่นๆ) เพื่อให้ภาคีเครือข่ายสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากข้อมูลที่ได้จากการติดตามงานและการประเมินผล				

เครื่องมือชุดที่ ๓: รายการข้อมูลการสำรวจและข้อมูลการติดตามงานที่ดำเนินการเป็นประจำ

ลำดับ	ระบบข้อมูล	ระบบย่อย	สถานะของระบบข้อมูล (ในภาพรวม)	ถ้ามี (โปรดระบุกลุ่มเป้าหมายที่ดำเนินการ โดยใส่เครื่องหมาย /)	ถ้ามี โปรดระบุคุณภาพของแต่ละระบบ (โดยใส่เครื่องหมาย /)			ถ้ามี (โปรดระบุความครอบคลุมการรายงาน : ร้อยละของการรายงาน)	หมายเหตุ
					ถูกต้อง	ครบถ้วน	ทันเวลา		
1	ข้อมูลติดตาม สถานการณ์เอดส์ 1.1ข้อมูลการสำรวจ สถานการณ์ด้านการ ระบาด							จำนวนพื้นที่ที่รายงาน/ จำนวนจังหวัดทั้งหมดที่ถูก ระบุให้รายงานในระบบ ของประเทศ	
	1) การเฝ้าระวัง ทางระบาดวิทยา	HSS	☐ มี ☐ ไม่เคยมี ☐ อยู่ในแผนพร้อม งบประมาณ แต่ยังไม่มีการ ดำเนินการ	☐ โลหิตบริจาค ☐ ผู้ใช้ยาเสพติดด้วยวิธีฉีด ☐ หญิงที่มารับบริการฝากครรภ์ ☐ ชายที่มาตรวจกามโรค ☐ พนักงานบริการทางเพศหญิงตรง ☐ พนักงานบริการทางเพศหญิงแฝง ☐ พนักงานบริการทางเพศชาย ☐ ชาวประมง ☐ แรงงานข้ามชาติ					
		BSS	☐ มี ☐ ไม่เคยมี ☐ อยู่ในแผนพร้อม งบประมาณ แต่ยังไม่มีการ ดำเนินการ	☐ นักเรียน ม. 2 ☐ นักเรียน ม. 5 ☐ นักเรียน ปวช. ☐ พนักงานสถานประกอบกิจการ ☐ ทหารเกณฑ์ก่อนเข้าประจำการ ☐ ชายมีเพศสัมพันธ์กับชาย ☐ พนักงานบริการทางเพศ ☐ ผู้ใช้สารเสพติดด้วยวิธีฉีด ☐ แรงงานข้ามชาติ ☐ อื่นๆ ระบุ.....					

ลำดับ	ระบบข้อมูล	ระบบย่อย	สถานะของระบบข้อมูล (ในภาพรวม)	ถ้ามี (โปรดระบุกลุ่มเป้าหมายที่ ดำเนินการ โดยใส่เครื่องหมาย /)	ถ้ามี โปรดระบุคุณภาพของแต่ละระบบ (โดยใส่เครื่องหมาย /)			ถ้ามี (โปรดระบุความ ครอบคลุมการรายงาน : ร้อยละของการรายงาน)	หมายเหตุ
					ถูกต้อง	ครบถ้วน	ทันเวลา		
		IBBS	☐ มี ☐ ไม่เคยมี ☐ อยู่ในแผนพร้อม งบประมาณ แต่ยังไม่มีการ ดำเนินการ	☐ ชายมีเพศสัมพันธ์กับชาย ☐ พนักงานบริการทางเพศ ตรง ☐ พนักงานบริการทางเพศ แฝง ☐ ผู้ใช้สารเสพติดด้วยวิธีฉีด ☐ แรงงานข้ามชาติ ☐ อื่นๆ ระบุ.....					
	2) ระบบ ทะเบียนผู้ป่วย		☐ มี ☐ ไม่เคยมี ☐ อยู่ในแผนพร้อม งบประมาณ แต่ยังไม่มีการ ดำเนินการ	☐ HIV case report ☐ AIDS case report					
	3) ข้อมูลการ คาดประมาณ จำนวนผู้ติดเชื้อฯ		☐ มี ☐ ไม่เคยมี ☐ อยู่ในแผนพร้อม งบประมาณ แต่ยังไม่มีการ ดำเนินการ						
	4) ข้อมูลการคาด ประมาณจำนวน ประชากร กลุ่มเป้าหมายหลัก		☐ มี ☐ ไม่เคยมี ☐ อยู่ในแผนพร้อม งบประมาณ แต่ยังไม่มีการดำเนินการ	☐ ชายมีเพศสัมพันธ์กับชาย ☐ พนักงานบริการทางเพศ ☐ ผู้ใช้สารเสพติดด้วยวิธีฉีด ☐ แรงงานข้ามชาติ ☐ อื่นๆ ระบุ.....					
	1.2 ข้อมูลการสำรวจ สถานการณ์ด้านสังคม การสำรวจการติตราและ การเลือกปฏิบัติ	ระบบ บริการ	☐ มี ☐ ไม่เคยมี ☐ อยู่ในแผนพร้อม งบประมาณ แต่ยังไม่มีการดำเนินการ	☐ ผู้ให้บริการ ☐ ผู้รับบริการ					

ลำดับ	ระบบข้อมูล	ระบบย่อย	สถานะของระบบข้อมูล (ในภาพรวม)	ถ้ามี (โปรดระบุกลุ่มเป้าหมายที่ดำเนินการ โดยใส่เครื่องหมาย /)	ถ้ามี โปรดระบุคุณภาพของแต่ละระบบ (โดยใส่เครื่องหมาย /)			ถ้ามี (โปรดระบุความครอบคลุมการรายงาน : ร้อยละของการรายงาน)	หมายเหตุ
					ถูกต้อง	ครบถ้วน	ทันเวลา		
		ประชาชนทั่วไป	☐ มี ☐ ไม่เคยมี ☐ อยู่ในแผนพร้อมงบประมาณ แต่ยังไม่มีการดำเนินการ	☐ ดำเนินการ ทั้งจังหวัด ☐ ดำเนินการ บางอำเภอ					
		กลุ่มประชากรหลัก (เริ่มปี 2559)	☐ มี ☐ ไม่เคยมี ☐ อยู่ในแผนพร้อมงบประมาณ แต่ยังไม่มีการดำเนินการ	☐ ชายมีเพศสัมพันธ์กับชาย ☐ พนักงานบริการทางเพศ ☐ ผู้ใช้สารเสพติดด้วยวิธีฉีด ☐ แรงงานข้ามชาติ ☐ อื่นๆ ระบุ.....					
2.	ข้อมูลติดตามการดำเนินงานในกลุ่มประชากรหลัก - ระบบข้อมูล RIHIS (Routine Integrated HIV Information System) <u>ที่ประกอบด้วย</u> ข้อมูลบริการ HCT และหรือข้อมูลบริการเชิงรุก (reach)		☐ มี ☐ ไม่เคยมี ☐ อยู่ในแผนพร้อมงบประมาณ แต่ยังไม่มีการดำเนินการ	ข้อมูลบริการที่เข้าสู่ระบบ RIHIS ☐ บริการ VCT /STIs ☐ บริการเชิงรุก ☐ อื่นๆ ระบุ.....					
3.	ข้อมูลค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานระดับจังหวัด (Provincial AIDS Spending Assessment : PASA)		☐ มี ☐ ไม่เคยมี ☐ อยู่ในแผนพร้อมงบประมาณ แต่ยังไม่มีการดำเนินการ						